

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **finanse i rachunkowość**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Państwowa Wyższa Szkoła
Techniczno-Ekonomiczna im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu**

Data przeprowadzenia wizytacji: **17-18 stycznia 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	16
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	20
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	23
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	25
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	27
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	30
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	35
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	37
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	39
6. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd!**
Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

1. Przewodnicząca: dr Ewa Kulińska-Sadłocha, członek PKA

członkowie:

2. dr hab. Jakub Brdulak, członek PKA
3. dr hab. Małgorzata Porada-Rochoń, ekspert PKA
4. mgr inż. Łukasz Janiszewski, ekspert ds. pracodawców
5. Bogdan Matyja, ekspert ds. studenckich
6. mgr Karolina Martyniak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, prowadzonym przez Państwową Wyższą Szkołę Techniczno-Ekonomiczną im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2021/2022. PKA po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na tym kierunku (Prezydium PKA Uchwałą Nr 444/2016 z dnia 1 września 2016 r. w sprawie oceny programowej na kierunku finanse i rachunkowość prowadzonym w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim wydało ocenę pozytywną).

W ramach ww. uchwały nie sformułowano żadnych zaleceń o charakterze naprawczym, co opisano w punkcie 5 raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą zdalnej oceny programowej w aplikacji MS Teams. Raport zespołu oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z informacjami zawartymi: w przedłożonym przez Uczelnię raporcie samooceny, w zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on oraz na stronie internetowej Uczelni, a także na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	finanse i rachunkowość	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	profil praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	ekonomia i finanse (79%); 142 ECTS nauki o zarządzaniu i jakości (21%); 38 ECTS	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	720 godzin / 29 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	122 osób	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ³	1890 godzin	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	102 ECTS	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	97 ECTS (według Uczelni)	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	62 ECTS	-

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁴ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

⁴ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, studia I stopnia o profilu praktycznym, wpisuje się w strategię Uczelni. Zdaniem zespołu oceniającego PKA kierunek finanse i rachunkowość dobrze wpisuje się w ofertę kierunkową Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu.

Uczelnia posiada strategię uchwaloną Uchwałą Senatu Nr 3/II/2021 z dn. 10.02.2021 r., dostępną na stronach internetowych Uczelni. **Rekomendowane** byłoby przedstawienie celów strategicznych, zgodnie z deklarowaną w strategii przez Uczelnię zasadą SMART, w szczególności wskazanie konkretnych terminów realizacji celów oraz wskaźników umożliwiających ich weryfikację. Kierunek dobrze wpisuje się w strategię Uczelni, w szczególności w wizję Uczelni - „Uczelnia gwarantująca wysoki poziom kształcenia, która dba o dostosowanie swojej oferty do potrzeb rynku pracy”.

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość mieszczą się w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse (79%). Uczelnia wskazała jako dyscyplinę dodatkową nauki o zarządzaniu i jakości (21%). Zdaniem zespołu oceniającego powyższe przypisanie jest prawidłowe, ponieważ widoczne jest osadzenie kierunku również w naukach o zarządzaniu i jakości.

Kadra prowadząca zajęcia, władze dziekańskie, studenci oraz pracodawcy podkreślają silną orientację praktyczną kierunku.

Obecnie (rok akademicki 2021/2022) na kierunku nie są oferowane specjalności. Do roku akademickiego 2020/2021 były oferowane dwie specjalności: (1) *finanse przedsiębiorstw i controlling* oraz (2) *rachunkowość i audyt wewnętrzny*. Kierunek oferowany jest jedynie w formie stacjonarnej, choć rekrutacja jest prowadzona również na formę niestacjonarną, z tym, że dotychczas nie został on uruchomiony w formie niestacjonarnej.

Kierunek jest zorientowany na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym, w szczególności, zawodowego rynku pracy, o czym świadczy zaangażowanie praktyków w jego tworzenie i prowadzenie, a absolwenci kierunku są zatrudniani na rynku pracy. Z tym, że niepokojący jest dla dalszego rozwoju kierunku poziom wynagrodzeń absolwentów kierunku – wg raportu ELA (badanie absolwentów za 2019 rok) jest on na niskim poziomie, przykładowo wynagrodzenie absolwenta ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do średnich zarobków w jego miejscu zamieszkania wynosi 0,45 przy wskaźniku 0,61 dla kierunków w dziedzinie nauk społecznych.

Uczelnia dla kierunku określiła 29 efektów uczenia się, w tym: 9 efektów w kategorii wiedzy, 13 w kategorii umiejętności oraz 7 w kategorii kompetencje społeczne. Kierunkowe efekty uczenia odnoszą się do dyscypliny wiodącej ekonomia i finanse, a także do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany. Są one też zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem praktycznym. Określone dla kierunku efekty uczenia się nie uwzględniają jednak w pełni charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218) stawia wymóg, aby efekty w kategorii wiedzy

(kategoria opisowa: zakres i głębia – kompleksowość perspektywy poznawczej i zależności) uwzględniały zaawansowany stopień przekazywanej wiedzy (P6S_WG „w zaawansowanym stopniu wybrane fakty, obiekty, zjawiska...”). Określone dla kierunku efekty nie spełniają tego warunku, bowiem w żadnym przypadku efektu z kategorii opisowej P6S_WG nie uwzględniono zaawansowanego stopnia wiedzy. Ponadto nie wszystkie efekty w kategorii wiedzy zostały odpowiednio odniesione do kategorii opisowych PRK, np. efekty K_W03, K_W04, K_W07, K_W08, K_W09 zostały odniesione do 2 kategorii opisowych jednocześnie, a ich treść wskazuje na kategorię opisową wiedza i głębia (P6S_WG); natomiast w przypadku efektów K_W05, K_W06 ich charakterystyka wpisuje się w kategorię kontekst - uwarunkowania, skutki (P6S_WK).

W kierunkowych efektach uczenia się nie uwzględniono w pełni charakterystyki P6S_WK: „zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji” oraz „podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości”. Efekt K_W05 (Student zna i rozumie normy i zasady prawne – w tym ochrony własności intelektualnej, etyki zawodowej i moralne) nie uwzględnia specyfiki kierunku finanse i rachunkowość w części dotyczącej norm i zasad, tym samym wymaga doprecyzowania. W przypadku kierunkowych efektów uczenia się w kategorii umiejętności stwierdzono brak efektów odnoszących się do charakterystyk: „brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich” (P6S_UK); „planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole”, „współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)” (P6S_UO); samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie” (P6S_UU). Nie została także uwzględniona w pełni charakterystyka kategorii opisowej wykorzystanie wiedzy (P6S_UW) w zakresie „dobór i stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych”. Zidentyfikowano także efekt nieadekwatny dla umiejętności dla kierunku finanse i rachunkowość - K_U12 (Student potrafi identyfikować uwarunkowania społeczeństwa demokratycznego i uczestniczyć w różnych przejawach społeczeństwa obywatelskiego) oraz efekt adekwatny dla kategorii kompetencje społeczne: K_U13 (Student jest świadomy konieczności uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy i umiejętności). Nie wszystkie efekty w kategorii umiejętności zostały właściwie odniesione do kategorii opisowych charakterystyki, np. efekty K_U01 – K_U08, których opisy wskazują na kategorie opisową wykorzystanie wiedzy (P6_UW) zostały jednocześnie odniesione do innych kategorii opisowych (organizacja pracy, komunikowanie się, uczenie się). Efekt K-U09 (Student potrafi przygotowywać typowe prace pisemne z zakresu finansów i rachunkowości w języku polskim oraz obcym z wykorzystaniem różnych źródeł oraz podstawowych ujęć teoretycznych), którego charakterystyka wskazuje na kategorię opisową: komunikowanie się (P6S_UK), został niewłaściwie odniesiony do kategorii opisowych (P6S_UW i P6S_UU). W zakresie kompetencji społecznych określono efekt K-K02 (Student jest gotów przyjmować różne role w pracy zespołowej), a pominięto efekt dotyczący nabycia umiejętności współpracy zespołowej w kategorii umiejętności. Brakuje efektów odnoszących się do charakterystyk: „jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści”, „uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu” (P6S_KK). Sformułowanie efektu K-K04 (Student rozumie, akceptuje i stosuje zasady etyki w dziedzinie finansów, rachunkowości, bankowości i ubezpieczeń oraz rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu) jest nieadekwatne do kategorii kompetencje społeczne, jest niejednoznaczne i wskazuje również na kategorię umiejętności czy wiedzy. Nie wszystkie efekty w tej kategorii zostały właściwie odniesione do kategorii opisowych charakterystyki, np. charakterystyki efektów K_K01 oraz K_U03 wskazują na kategorie opisową – rola zawodowa (P6S_KR), natomiast efektów K_K05, K_K06, K_K07 na kategorię

opisową – odpowiedzialność (P6S_KO). **Rekomenduje się** analizę poprawności powiązania kierunkowych efektów uczenia się z właściwą kategorią opisową charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK oraz dokonania odpowiednich korekt w tym zakresie.

Z analizy matrycy efektów uczenia się dla cyklu kształcenia 2019/2020 (oznaczonej jako 2019-2022) wynika, że do wszystkich kierunkowych efektów uczenia się odwołują się efekty określone dla zajęć ujętych w programie studiów. Przedstawiona przez Uczelnię matryca efektów uczenia się nie obejmuje programu studiów przyjętego dla cyklu kształcenia 2021/2022, w którym dokonano istotnych zmian (karty zajęć nie zawierają również odniesienia efektów uczenia się określonych dla zajęć do efektów kierunkowych). Przeprowadzona analiza kart opisu zajęć dla cyklu 2019/2020 ujawniła zajęcia, w przypadku których jeden specyficzny efekt dla zajęć odniesiony jest jednocześnie do kilku efektów kierunkowych, bardzo luźno lub w ogóle z nim nie powiązanych (np. *rachunkowość, marketing usług finansowych, finanse publiczne, bankowość*), czy efekty dotyczące kategorii umiejętności niewłaściwie przypisane do kategorii kompetencje społeczne (nieprawidłowość dotyczy również cyklu kształcenia 2021/2022), np. *przedsiębiorstwo na rynku finansowym, rachunkowość podatkowa, metody badań rynkowych w sektorze usług finansowych, badania ilościowe i jakościowe na rynku finansowym*. W analizowanych kartach zajęć (dla obu cykli kształcenia) w kategorii wiedzy głębia i zakres – w sformułowanych efektach nie uwzględniono zaawansowanego stopnia nabywanej przez studenta wiedzy, charakterystycznej dla poziomu 6 PRK. W przypadku niektórych zajęć dla cyklu kształcenia 2021/2022 (przedstawiona wersja skrócona kart zajęć) nie określono efektów uczenia się w kategorii wiedzy, natomiast treści programowe zajęć, polecana literatura wskazują na nabywanie przez studentów obok umiejętności i kompetencji społecznych również efektów w zakresie wiedzy (np. *systemy informatyczne w rachunkowości, symulacje biznesowe, business intelligence*). **Rekomenduje się** dokonanie poprawnego przypisania efektów określonych dla zajęć do poszczególnych kategorii opisowych charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla klasyfikacji na poziomie 6 PRK oraz prawidłowego powiązania efektów określonych dla zajęć w cyklu kształcenia 2021/2022 z kierunkowymi efektami uczenia .

Efekty uczenia się (kierunkowe i dla zajęć) są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany, a także ze stanem praktyki w obszarach działalności gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku finanse i rachunkowość. Przewidują także nabycie przez studenta umiejętności komunikowania się w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz kompetencji społecznych związanych z podejmowaniem decyzji i przyjmowaniem odpowiedzialności za ich skutki, a także z profesjonalnym i etycznym postępowaniem. Efekty uczenia się – mimo wskazanych nieprawidłowości – sformułowane są w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji, są możliwe do osiągnięcia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁵

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

---

⁵W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Koncepcja i cele kształcenia kierunku finanse i rachunkowość są zgodne ze strategią Uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse oraz dyscyplinie dodatkowej nauki o zarządzaniu i jakości, do której kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Efekty uczenia się, określone dla kierunku finanse i rachunkowość, są zgodne z koncepcją i celami kształcenia, odpowiadają profilowi praktycznemu i pierwszemu poziomowi studiów, a także są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w dyscyplinie wiodącej - ekonomia i finanse oraz dodatkowej - nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany. W trakcie oceny stwierdzono następujące braki i niezgodności z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji:

1. Brak określenia stopnia zaawansowania wiedzy w przypadku efektów uczenia się, sformułowanych w kategorii opisowej wiedza: zakres i głębia – kompleksowość perspektywy poznawczej (dotyczy zarówno efektów kierunkowych, jak i sformułowanych dla zajęć).
2. Brak odniesienia do wszystkich kategorii opisowych charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK - w kategorii wiedzy: P6S_WK „zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji” oraz „podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości”; - w kategorii umiejętności: P6S_UK „brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich” oraz „planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole”, P6S_UO „współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)”, P6S_UU samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie”; - w kategorii kompetencje społeczne: P6S_KK „jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści” oraz „uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu”.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie opisu kierunkowych efektów uczenia się oraz efektów uczenia się zakładanych dla zajęć określonych w programie studiów do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na 6. poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji, zgodnie z wymogami w zakresie poziomu zaawansowania wiedzy.
2. Zaleca się uzupełnienie kierunkowych efektów uczenia się w pominiętych kategoriach opisowych wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK.
3. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych zapobiegających w przyszłości powstawaniu nieprawidłowości w dostosowaniu opisu efektów uczenia się do charakterystyk

drugiego stopnia efektów uczenia się określonych w PRK oraz w formułowaniu efektów uczenia się.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe na kierunku finanse i rachunkowość są realizowane w ramach 6 modułów, określonych przez Uczelnię jako: zajęcia kształcenia ogólnego, zajęcia kształcenia podstawowego, zajęcia kształcenia kierunkowego, zajęcia specjalistyczne, zajęcia dyplomujące, praktyka zawodowa. Wyodrębnienie modułu specjalistycznego sugeruje konkretne sprofilowanie kształcenia w ramach kierunku, co - w kontekście rezygnacji z oferowania na kierunku finanse i rachunkowość specjalności - nie ma miejsca. Utworzenie modułu zawierającego w zdecydowanej części zajęcia do wyboru, rozszerzające zagadnienia z zakresu zajęć kierunkowych, pozwala studentom na dużą swobodę w kształtowaniu własnej ścieżki kształcenia z uwzględnieniem własnych zainteresowań/preferencji oraz oczekiwań rynku pracy, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Sugeruje się jednak rozważenie podziału zajęć na moduł zajęć kierunkowych obowiązkowych oraz moduł zajęć kierunkowych do wyboru (fakultatywnych), np. ze wskazaniem na liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach wyboru zajęć.

Treści programowe, co do ich zakresu, są zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowanie w zakresie dyscypliny wiodącej ekonomia i finanse oraz dodatkowej – nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Przy czym poziom zaawansowania wiedzy oraz treści programowe nie uwzględniają szczegółowych charakterystyk drugiego stopnia dla poziomu 6 PRK, co wynika z nieprawidłowości i braków w kierunkowych efektach uczenia się wskazanych w kryterium 1.

Uczelnia przedstawiła kompletny zestaw kart zajęć dla programu studiów - cykl kształcenia 2021/2022, ale tylko w wersji skróconej, natomiast dostarczony plik "sylabusy 2019-2020" z pełnymi informacjami dotyczącymi zajęć (zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr 89/2019 w sprawie wprowadzenia procedury zarządzania kartą opisu zajęć), nie zawiera sylabusów wszystkich zajęć przewidzianych w programie studiów. Wersja skrócona kart zajęć nie uwzględnia m.in.: odniesienia efektów uczenia się określonych dla zajęć do efektów kierunkowych, metod kształcenia, zalecanej literatury, a także sprecyzowanych metod weryfikacji efektów uczenia się. **Rekomenduje się** opracowanie dla wszystkich zajęć w programie studiów kart (sylabusów) zgodnie z ww. Zarządzeniem Rektora Nr 89/2019.

Analiza kart opisu zajęć 2019/2020, a także przedstawionego dla cyklu kształcenia 2021/2022 wykazu literatury podstawowej i uzupełniającej (wykaz nie obejmuje wszystkich zajęć przewidzianych w programie studiów dla cyklu kształcenia 2021/2022) ujawniła w przypadku niektórych zajęć nieaktualność polecanej literatury (uwzględniającej nieaktualny stan prawny, wiedzy czy praktyki), często występującej wraz z aktualnymi pozycjami, np. rachunkowość, rachunkowość finansowa, podatkowa, instrumenty finansowe, marketing usług finansowych, analiza finansowa. **Rekomenduje się** przegląd i aktualizację literatury w kartach zajęć (sylabusach) o publikacje uwzględniające aktualny

stan wiedzy w zakresie dyscyplin, do których kierunku został przypisany, zwłaszcza w odniesieniu do zajęć, gdzie w wyniku rozwoju gospodarczego dochodzi do szybkiej zmiany stanu wiedzy.

Treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają osiągnięcie określonych dla zajęć efektów uczenia się. **Rekomenduje się** uwzględnienie aspektów środowiskowych i społecznych w treściach programowych zajęć z zakresu finansów i rachunkowości oraz zarządzania.

Studia na kierunku prowadzone są tylko w trybie stacjonarnym i trwają 6 semestrów, a liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów wynosi 180. Program studiów dla cyklu kształcenia 2021/2022 został przyjęty Uchwałą Senatu Nr 3/IX/2021 z dn. 29.09.2021 r. w sprawie ustalenia programu studiów dla kierunku finanse i rachunkowość studia I stopnia o profilu praktycznym. Program studiów obejmuje 1890 godzin zajęć dydaktycznych oraz 720 godzin praktyka zawodowa (960 godzin lekcyjnych) + 1945 godzin indywidualnej pracy studenta. Wymiar godzin zajęć i nakład czasu pracy dla całych studiów i grup zajęć mierzony liczbą punktów ECTS jest właściwy i pozwala na osiągnięcie założonych efektów uczenia się.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Zgodnie z wyliczeniami Uczelni wynosi ona 57% całkowitego nakładu pracy studenta, co stanowi 102,2 ECTS i jest zgodna z wymaganiami w tym zakresie. Uczelnia do godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów zalicza 1890 godzin zajęć dydaktycznych, a także 720 godzin praktyki zawodowej (960 godzin lekcyjnych).

Z analizy planu studiów, jak też przedstawionych kart przedmiotów wynika, że układ zajęć jest logiczny i w miarę spójny. Następuje ułożenie treści programowych od ogółu do szczegółu (tj. od wiedzy ogólnej do specjalistycznej). Standardowo zajęcia są realizowane w formie wykładów (22% ogółu zajęć), ćwiczeń (20%), laboratoriów (14%), zajęć praktycznych (8%), lektoratów (6%), seminarium (2%) i praktyki zawodowej (28%). Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

W opisie programu studiów Uczelnia wskazała, że program studiów umożliwia studentowi wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze 32% ogólnej liczby punktów ECTS. Uczelnia zaliczyła liczbę 57 ECTS przypisaną do zajęć wybieralnych w ramach poszczególnych modułów: ogólnego (1 ECTS), kształcenia podstawowego (1 ECTS), kształcenia kierunkowego (17 ECTS), zajęć specjalistycznych (28 ECTS) oraz zajęć dyplomujących (10 ECTS). Przy czym w ramach modułu ogólnego pominięta wybór języka obcego (angielski, niemiecki). Uwzględniając 5 ECTS przypisanych do języka obcego, udział zajęć wybieralnych mierzony liczbą ECTS stanowi 34% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów i zapewnia studentom elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Oferta, z której student wybiera, jest odpowiednio szeroka i w zasadzie przemyślana na każdym z etapów kształcenia, za wyjątkiem oferty do wyboru zajęć: *międzynarodowe standardy rachunkowości/krajowe standardy rachunkowości*. Treści programowe obu zajęć są istotne i specyficzne dla kierunku finanse i rachunkowość i dla studentów powinny być obowiązkowe. **Rekomenduje się** ujęcie krajowych i międzynarodowych standardów rachunkowości w treściach zajęć obowiązkowych dla studentów kierunku.

W ramach całego programu studiów, zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne przypisano 97 ECTS, co stanowi 54% ogółu punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów na kierunku.

Uczelnia do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne zalicza wszystkie formy zajęć z wyjątkiem wykładów (przypisując im odpowiedni nakład pracy własnej studenta) z modułu specjalistycznego, kierunkowego (bez *matematyki finansowej*), zajęcia *finanse*, *rachunkowość* oraz *praktykę zawodową*. Taka klasyfikacja budzi zastrzeżenia, gdyż nie wszystkie z tych zajęć są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej oraz w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów czynności praktycznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661). Analiza kart zajęć pozwoliła na identyfikację zajęć zaklasyfikowanych do kształtujących umiejętności praktyczne, których treści programowe, czy stosowane metody dydaktyczne (a w kartach zajęć dla cyklu 2021/2021 nie są określone, nie zawsze są też możliwe do identyfikacji), wskazują na bardziej teoretyczny niż praktyczny charakter, np.: *finanse*, *finanse instytucji finansowych*, *zarządzanie zasobami ludzkimi* (ćwiczenia), *rynki i instrumenty finansowe* (ćwiczenia, zajęcia praktyczne).

Uczelnia w ramach form prowadzenia zajęć w kartach zajęć (sylabusach) wyodrębnia formę: „zajęcia praktyczne”. W przedstawionym harmonogramie realizacji programu studiów dla cyklu kształcenia 2021/2022 w tej formie realizowane są zajęcia: *rachunkowość*, *analiza finansowa*, *rachunkowość finansowa*, *ubezpieczenia*, *zaawansowana rachunkowość finansowa*, *systemy informatyczne w rachunkowości* oraz zajęcia do wyboru: *analiza opłacalności inwestycji/financial evaluation of tangible investments*; *symulacje biznesowe/business intelligence*. Analiza kart zajęć potwierdza ich praktyczny charakter (m.in. wykorzystanie oprogramowania specjalistycznego oraz innych metod dydaktycznych kształtujących umiejętności praktyczne jak warsztaty, projekty). Suma ECTS przypisana do tych zajęć wynosi 31,9. Forma „zajęcia praktyczne” występuje również w karcie zajęć *rynki i instrumenty finansowe* (obok wykładu i laboratorium), wskazanych wyżej w kontekście niespełniania warunków klasyfikacji do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Występujące rozbieżności w dokumentacji - w tym zawarcie w Regulaminie studenckich praktyk zawodowych wprowadzonym Zarządzeniem Rektora z dn. 22.12.2020 r. możliwości realizowania praktyk zawodowych w oparciu o bazę własną uczelni i sprecyzowaniu sposobu jej realizacji przy wykorzystaniu wymogów stawianych zajęciom klasyfikowanym do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w rozporządzeniu w sprawie studiów (Regulamin studenckich praktyk zawodowych, § 2 pkt. 11: „W przypadku realizowania praktyki zawodowej w oparciu o bazę własną Uczelni, zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne prowadzi się: 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej; 2) w sposób umożliwiający wykonanie czynności praktycznych przez studenta) - nie pozwalają na potwierdzenie, że program studiów spełnia wymagania stawiane studiom prowadzonym na profilu praktycznym w zakresie przypisania zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne liczby punktów ECTS w wymiarze większym niż 50% ogółu punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów na kierunku.

W programie studiów ujęte są zajęcia z języka obcego do wyboru (angielski, niemiecki) w wymiarze 120 godzin i realizowanych po 30 godzin w semestrach I, II, III, IV. W semestrze V prowadzone są zajęcia z języka obcego specjalistycznego (angielskiego) w wymiarze 30 godzin. Ponadto w programie studiów znajdują się zajęcia do wyboru w języku angielskim: *financial evaluation of tangible investments* w wymiarze 45 godzin oraz *business intelligence* w wymiarze 30 godzin. **Rekomenduje się** zapewnienie zajęć w językach obcych również studentom wybierającym lektoraty inne niż język angielski.

W programie studiów przewidziano zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych do wyboru filozofia/etyka zawodowa w wymiarze 1 ECTS. Program studiów nie spełnia wymogów w tym zakresie, ponieważ nie uwzględnia zajęć z dziedziny nauk humanistycznych, którym przyporządkowano liczbę punktów ECTS nie mniejszą niż 5.

Realizowany program studiów nie przewiduje prowadzenie zajęć z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość. Od 2018 roku na Uczelni istnieje możliwość prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość za zgodą Dyrektora Instytutu wydawaną na 1 semestr (Zarządzenie Rektora Nr 91/2018 z dn. 7.11.2018 r.). Na kierunku finanse i rachunkowość – pomijając okres pandemii – możliwość ta nie była wykorzystywana. Aktualnie zajęcia prowadzone są hybrydowo: stacjonarnie (ćwiczenia, laboratoria, praktyki zawodowe, zajęcia praktyczne) i zdalnie (wykłady, seminaria, lektoraty) z wykorzystaniem platform MS Teams oraz Moodle.

Metody kształcenia wykorzystywane przez Uczelnię (scharakteryzowane w raporcie samooceny, zawarte w kartach zajęć dla cyklu kształcenia 2019/2020) są różnorodne i specyficzne oraz zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Metody dobierane są stosownie do rodzaju i formy realizacji zajęć, liczby godzin oraz możliwości wykorzystania metod i narzędzi informatycznych. W ich doborze są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, a w nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki, narzędzia dydaktyczne, a także potencjał kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość i dostępne narzędzia, wspomagające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Program studiów obejmuje praktyczne zajęcia w bardzo dobrze wyposażonych pracowniach komputerowych, prowadzonych z zastosowaniem specjalistycznego oprogramowania wspierającego procesy w obszarze finansów i rachunkowości (zajęcia: *rachunkowość, systemy informatyczne w rachunkowości, symulacje biznesowe, business intelligence*). Metody zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Stosowane przez nauczycieli akademickich metody stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się (m.in.: opanowanie języka obcego co najmniej na poziomie B2), w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku (metody aktywizujące w postaci: studium przypadku, gry edukacyjne, praca w grupach, dyskusja, wykorzystanie oprogramowania specjalistycznego).

Metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością (metody wspomagane technologiami informatycznymi), jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Dobór metod dydaktycznych oraz ich wykorzystanie przez nauczycieli akademickich w ramach hospitowanych zajęć było poprawne i nie budziło zastrzeżeń.

Udostępniony program studiów dla kierunku finanse i rachunkowość przewiduje praktykę zawodową. Praktyka realizowana jest w II, IV oraz VI semestrze. Dokumentacja odnosząca się do prowadzenia praktyk zawodowych jest kompletna, zawiera wszystkie niezbędne skierowania, oświadczenia, umowy, porozumienia, sprawozdania, kwestionariusze ankiety dla pracodawców. Jest dostępna na stronie internetowej Uczelni. Analiza dzienników praktyk studentów potwierdziła właściwe procedury stosowane na potrzeby odbywania praktyk. Wszystkie strony zaangażowane w praktyki (student, uczelnia, podmiot przyjmujący) współpracują, dobrze realizując swoje zadania i kompetencje. Uczelnia stworzyła zestawienie instytucji, z którymi ma podpisane wieloletnie porozumienia o współpracy w ramach realizacji studenckich praktyk zawodowych.

Programy praktyk są skonstruowane właściwie. Umożliwiają nabycie przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji, które pozwalają na swobodne poruszanie się po rynku pracy. Efekty uczenia się zawarte w karcie opisu zajęć *praktyka zawodowa* są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć lub grup zajęć. Potwierdzają to wpisy w dziennikach praktyk, sprawozdaniach z praktyk oraz kartach weryfikacji efektów uczenia się. Metody weryfikacji efektów uczenia się dla praktyk są właściwe. Ocena osiągniętych przez studenta efektów dokonywana jest gruntownie przez zakładowego opiekuna praktyk w skali ocen od 2 – 5 oraz w formie opisowej. Zaliczenie praktyk przez uczelnianego opiekuna następuje na podstawie rozmowy ze studentem, a także dokumentacji w postaci: analizy dziennika praktyk, sprawozdania napisanego przez zakładowego opiekuna praktyk, oceny karty weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, samooceny studenta. Kompetencje, doświadczenie i kwalifikacje opiekunów praktyk oraz ich liczba umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Kompetencje, doświadczenie i kwalifikacje opiekunów praktyk oraz ich liczba umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Uczelniani opiekunowie praktyk, realizowanych w programie ocenianego kierunku, są nauczycielami akademickimi, posiadają wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu praktyk, uzupełnione udziałem w programach i projektach związanych z zawodowym rynkiem pracy. Są wśród nich także doradcy zawodowi.

Nad przebiegiem praktyk z ramienia ocenianego kierunku czuwają opiekunowie praktyk, zgodnie z formalnie przyjętymi zasadami zawartymi w Regulaminie praktyk. Regulamin precyzyjnie określa zadania praktykanta i opiekuna praktyk. Proces przeprowadzania praktyk przedstawiony jest chronologicznie. Przed rozpoczęciem praktyk uczelniany opiekun praktyk odbywa spotkanie ze studentami, przedstawiając im zasady ich odbywania. Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Praktyki odbywały się m.in. w Starostwie Powiatowym w Jarosławiu, Urzędzie Skarbowym w Jarosławiu, czy Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu.

Program praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia uczelni oraz opiekunowie praktyk, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają systematycznej ocenie, z uwzględnieniem kwestionariusza oceny praktyk, dokonywanej przez studentów, której wyniki są wykorzystywane w ustawicznym doskonaleniu programu praktyk i ich realizacji. Uwzględniając opinię studentów, wprowadzono nowe miejsca praktyk.

Studenci mają możliwość wyboru miejsca odbywania praktyki spośród listy podmiotów o różnicowanym charakterze, z którymi Uczelnia posiada podpisane stosowne porozumienia krótko i długoterminowe, jak również mogą zaproponować własne miejsca odbywania praktyki. Przy czym w przypadku wskazania miejsca praktyki przez studenta wymagana jest jego akceptacja przez uczelnianego opiekuna praktyk, który ocenia miejsce pod kątem możliwości osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się określonych dla praktyk, a następnie dopełnia formalności w tym zakresie. Regulamin, program, dziennik praktyk oraz pozostała dokumentacja związana z ich realizacją stworzona jest przejrzysta. Z analizy dokumentów udostępnionych zespołowi oceniającemu odnoszących się do praktyk już odbytych wynika, że metody weryfikacji osiągniętych efektów dokonywane przez przedsiębiorców są właściwe i rzetelnie weryfikują przebieg praktyk. Wybiórczo stosowane są kontrole praktyk oraz hospitacje miejsc ich odbywania z czego sporządzane są sprawozdania. Regulamin praktyk dopuszcza ich zaliczenie w oparciu o bazę własną uczelni - w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, co nie jest tożsame z realizacją praktyki zawodowej pozwalającej m.in. na zdobycie przez studenta doświadczenia zawodowego, np. w wybranej branży.

Zajęcia na studiach realizowane są od poniedziałku do piątku w wymiarze tygodniom 18 - 28 godzin w zależności od semestru (w tym realizacji praktyki zawodowej). Nakład pracy mierzony liczbą punktów ECTS jest w miarę równomiernie rozłożony we wszystkich semestrach, co pozwala na racjonalne obciążenie studentów pracą. Organizacja procesu nauczania umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Zastrzeżenia budzi możliwość tworzenia licznych grup ćwiczeniowych, a także seminaryjnych. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr 165/2020 z dn. 15.12.2020 r. w sprawie liczebności grup studenckich, grupy ćwiczeniowe mogą liczyć do 45 studentów. Tak duża liczebność grupy ćwiczeniowej nie sprzyja, a wręcz ogranicza efektywne wykorzystanie metod dydaktycznych aktywizujących studentów, a także właściwy nadzór nauczyciela akademickiego nad wykonywanymi przez studentów zadaniami. Ma to istotne znaczenie z punktu widzenia zaliczania formy ćwiczeniowej do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne na kierunku finanse i rachunkowość. **Rekomenduje się** organizowanie zajęć w formie ćwiczeń w grupach o liczebności stwarzającej realne możliwości aktywnego uczestnictwa studentów i właściwy nadzór nauczyciela akademickiego nad wykonywanymi przez studentów zadaniami.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się i uwzględniają aktualną wiedzę w zakresie dyscyplin, do których kierunku jest przyporządkowany, a także uwzględniają stan praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwego dla absolwenta kierunku. Harmonogram realizacji programu studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się, przypisanych do zajęć lub grup zajęć, pozwala na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Udział w programie kształcenia zajęć do wyboru jest zgodny z obowiązującymi przepisami. Program studiów obejmuje zajęcia z języka obcego, a stosowane metody nauczania pozwalają na uzyskanie kompetencji w tym zakresie odpowiadających poziomowi studiów. Organizacja procesu nauczania pozwala na efektywne wykorzystanie czasu na nauczanie oraz uczenie się i weryfikację efektów uczenia się.

Program praktyk, za wyjątkiem praktyk realizowanych w oparciu o bazę własną uczelni, w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, ich organizacja i systematyczna ocena sprawiają, że cały proces praktyk zawodowych zapewnia studentom możliwość zdobycia niezbędnych efektów uczenia się. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Podstawę do zaproponowania oceny kryterium spełnione częściowo stanowią następujące błędy i nieprawidłowości zdiagnozowane w wyniku oceny:

1. Niespójności w przedstawionej dokumentacji programu studiów (cykl kształcenia 2021/2022) między informacjami zawartymi w kartach zajęć (sylabusów), harmonogramie realizacji

programu studiów, wykazie literatury, a dotyczących realizowanych zajęć, form zajęć, kryteriów klasyfikacji zajęć do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.

2. Klasyfikowanie do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne zajęć nieprowadzonych w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej oraz w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów czynności praktycznych (niezgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów).
3. Brak w programie studiów zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze zgodnym z rozporządzeniem MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów, tzn. nie mniejszym niż 5 punktów ECTS.
4. Realizowanie praktyki zawodowej w oparciu o bazę własną uczelni, która nie tworzy warunków do realizacji celów praktyki zawodowej, dopuszczane w Regulaminie studenckich praktyk zawodowych, wprowadzonym Zarządzeniem Rektora z dn. 22.12.2020 r. wskazuje na możliwości zaliczenia do wymiaru praktyk zawodowych zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, które prowadzi się: 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej; 2) w sposób umożliwiający wykonanie czynności praktycznych przez studenta (Regulamin, § 2 pkt. 11), co jest niezgodne z ideą praktyki zawodowej mającej na celu m.in. zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego pod okiem doświadczonych pracodawców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się usunięcie niespójności w dokumentacji programu studiów dla cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2021/2022.
2. Zaleca się klasyfikowanie do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne tylko zajęć prowadzonych zgodnie z § 6 rozporządzenia MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów, z uwzględnieniem konieczności spełnienia warunku w zakresie przypisania zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne liczby punktów ECTS w wymiarze większym niż 50% ogółu punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów na kierunku.
3. Zaleca się zapewnienie w programie studiów zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze nie mniejszym niż 5 punktów ECTS.
4. Zaleca się odstąpienie od możliwości realizacji praktyki zawodowej w oparciu o bazę własną Uczelni, w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.
5. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki, tryb, termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia oraz sposobu jej przeprowadzenia są formalnie przyjęte w postaci uchwały Senatu i opublikowane na stronie BIP Uczelni oraz portalu Uczelni. Uczelnia prowadzi rekrutację poprzez system internetowy. Przedmioty objęte punktacją w postępowaniu kwalifikacyjnym to język polski, język obcy oraz jeden przedmiot spośród: matematyka, informatyka, fizyka, chemia, biologia, geografia, wiedza o społeczeństwie, historia. Zasady przyjęć na kierunek są przejrzyste i selektywne, umożliwiają właściwy dobór kandydatów. Uczelnia oferuje studentom pierwszego roku zajęcia wyrównawcze z matematyki i języków obcych (w roku akademickim 2021/2022 studenci wybrali matematykę oraz język angielski).

Procedury rekrutacyjne nie uwzględniają informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. **Rekomenduje się** ujęcie ww. informacji w procedurze rekrutacyjnej. Tym bardziej, że zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr 91/2018 z dn. 07.11.2018 r. prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest możliwe na kierunku za zgodą Dyrektora Instytutu.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa Uchwała Senatu Nr 2/III/2019 z dn. 27.03.2019 r., a raz w roku Rektor Zarządzeniem (ostatnie – Nr 57/2021) wprowadza szczegółową procedurę oraz tryb przyjęcia na studia na podstawie potwierdzonych efektów uczenia się. Stosowane przez Uczelnię procedury w tym zakresie zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Procedura potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie miała jeszcze zastosowania na kierunku finanse i rachunkowość.

Przeniesienie z innej uczelni lub uczelni zagranicznej następuje na zasadach określonych w Regulaminie Studiów, przyjętym Uchwałą Senatu Nr 9/4/2021. Zgodnie z nim student może przenieść się bez postępowania rekrutacyjnego z innej uczelni, w tym zagranicznej, po zaliczeniu pierwszego semestru studiów. Przyjęta procedura w tym zakresie zapewnia możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów na kierunku.

Zasady i procedury dyplomowania określone zostały w Regulaminie studiów, Zarządzeniem Rektora w sprawie zasad dyplomowania, a obowiązujące na kierunku szczegółowe procedury dotyczące prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego opracowuje Instytut i zamieszcza na stronie internetowej Uczelni (w przypadku kierunku finanse i rachunkowość są to: zawartość poszczególnych elementów pracy, obowiązki studenta związane z pracą dyplomową, zasady i organizacja egzaminu dyplomowego oraz zagadnienia do egzaminu dyplomowego – finanse i rachunkowość). Przy czym główna uwaga skupiona jest na aspektach formalnych, a nie merytorycznych (w tym metodycznych) przygotowania pracy dyplomowej na studiach o profilu praktycznym. **Rekomenduje się** opracowanie kompleksowych wymogów (formalnych i merytorycznych) przygotowania pracy dyplomowej, a także kryteriów jej ceny z uwzględnieniem specyfiki i praktycznego profilu kierunku.

Egzamin dyplomowy ma formę ustną i składa się z dwóch części. Pierwsza z nich to prezentacja i obrona pracy dyplomowej (przedstawienie przedmiotu i zakresu tematyki pracy, celów pracy, omówienie metodyki badawczej, zaprezentowanie wyników badań i wniosków końcowych). Druga obejmuje dwa losowane pytania. Studentom udostępniane są zagadnienia do egzaminu

dyplomowego, które zawierają 60 pytań podzielonych na dwie grupy: grupa pytań ogólnych (30) i grupa pytań specjalnościowych (30). Analiza zagadnień pozwala stwierdzić, że w grupa pytań ogólnych zawiera zagadnienia z modułu kształcenia podstawowego oraz kierunkowego, natomiast grupa pytań specjalnościowych - zagadnienia z modułu kształcenia kierunkowego i zajęcia specjalistyczne. Zagadnienia mają charakter odtwórczy, są bardzo szczegółowe (dotyczą w dużej części definicji, klasyfikacji), nie pozwalają studentowi na wykazanie się inicjatywą, umiejętnościami logicznego myślenia, syntezy, czy praktycznego podejścia. Ponadto w grupie pytań specjalnościowych znajdują się zagadnienia, które dotyczą treści programowych zajęć do wyboru. **Rekomenduje się** przygotowanie zagadnień na egzamin dyplomowy dostosowanych do aktualnego programu studiów (braku specjalności), profilu praktycznego, o przekrojowym charakterze, umożliwiającym studentom wykazanie się umiejętnościami logicznego myślenia, analizy i syntezy.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w uczeniu się umożliwiają równe traktowanie studentów, w tym adaptowanie metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Określają zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W przypadku zajęć prowadzonych zdalnie weryfikacja efektów uczenia się odbywa się na takich samych zasadach, jakie obowiązują w przypadku zajęć realizowanych metodą tradycyjną.

Metody weryfikacji efektów uczenia się są podawane do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. Weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się dokonuje nauczyciel prowadzący zajęcia. Jest on zobowiązany do przekazania studentom informacji zwrotnej o uzyskanych przez nich ocenach na poszczególnych etapach kształcenia. Stopień opanowania języka obcego weryfikowany jest na podstawie aktywności na zajęciach, zaliczenia i egzaminu pisemnego, wypowiedzi ustnych (dyskusji, konwersacji) i pisemnych, testów: wyboru, dopasowania, luk sterowanych, prawda/fałsz.

Podstawą weryfikacji efektów uczenia się są najczęściej prace pisemne. W trakcie wizytacji dokonano oceny prac etapowych z 8 zajęć. Tematyka prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych była zgodna z kartami opisu zajęć, a metody weryfikacji efektów uczenia się w większości przypadków poprawnie dobrane. Jednak nie zawsze sposób ich zastosowania pozwalał na weryfikację efektów uczenia się w kategorii umiejętności i kompetencji społecznych. Zwrócono uwagę na niezgodność form weryfikacji efektów uczenia się z kartą opisu przedmiotu, niski poziom wymagań na zaliczenie zajęć, zawyżanie ocen z prac, a także na zróżnicowanie zasad i formy zaliczenia zajęć w zależności od osoby prowadzącej grupę ćwiczeniową w ramach tych samych zajęć.

Tematyka prac dyplomowych na ocenianym kierunku w latach 2019-2021 (121 prac licencjackich) jest osadzona w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Problematyka ponad połowy prac dotyczy analizy finansowej, w pozostałych przypadkach m.in.: finansów publicznych, finansów przedsiębiorstw, bankowości, rynku kapitałowego, ubezpieczeń, zagadnień rachunkowości. Z prac dyplomowych, egzaminu dyplomowego oraz na dyplomie dominują oceny bardzo dobre, dobre plus, dobre, sporadycznie niższe. Prace zostały wypromowane przez 5 promotorów i – za wyjątkiem jednego recenzenta, który nie był promotorem – wzajemnie przez nich zrecenzowane. Na podstawie dokonanej podczas wizytacji oceny 10 losowo wybranych prac dyplomowych stwierdzono, że tematyka prac jest zgodna z efektami uczenia się dla ocenianego kierunku. Zidentyfikowano jednak wiele nieprawidłowości w zakresie formułowania celu, charakterystyki metod badawczych, błędy językowe,

edycyjne czy merytoryczne. Prace rzadko opierają się na aktualnej literaturze, cechuje je znaczne wykorzystanie źródeł internetowych, a także zidentyfikowano wykorzystywanie w pracach nieobowiązujących od wielu lat uregulowań prawnych. Brakuje w nich krytycznej oceny treści wynikających ze źródeł, prawidłowej syntezy, logicznej argumentacji i interpretacji wyników, a także poprawnego i ścisłego wyciągania wniosków. Prace w dużej części mają charakter odtwórczy, nie korespondujący z profilem praktycznym kierunku. Stwierdzono zawyżanie ocen zarówno przez promotora, jak i recenzenta pracy – w wielu przypadkach znaczne, a także dopuszczenie do obrony pracy o bardzo wysokim wskaźniku powtórzeń, bez uzasadnienia promotora pracy. W recenzjach sporadycznie podnoszone są kwestie braków oraz błędów występujących w pracach.

Zachowaniu odpowiedniej jakości prac dyplomowych nie sprzyja zarówno wzajemne recenzowanie prac przez promotorów i występujące niezgodności tematyki promowanych prac z ich zainteresowaniami naukowymi i kompetencjami, jak i zbyt duża liczebność grup seminaryjnych. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora w sprawie dyplomowania nauczyciel akademicki może prowadzić w danym roku akademickim maksymalnie 30 prac dyplomowych (nowe prace oraz prace, które nie zostały zakończone obroną), przy czym zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr 165/2020 z dn. 15.12.2020 r. w sprawie liczebności grup studenckich, grupy zajęć proseminaryjnych, seminaryjnych na studiach pierwszego stopnia mogą liczyć od 20 - 25 studentów. Z wykazu prac dyplomowych wynika, że jeden promotor opiekował się 27 obronionymi w 2021 roku pracami studentów o bardzo zróżnicowanej problematyce.

Studenci kierunku są uczestnikami szeregu konferencji (w tym międzynarodowych) i seminariów z zakresu ekonomii i finansów, wizyt studyjnych, szkoleń, warsztatów i spotkań z praktykami. Przygotowują przy wsparciu nauczycieli akademickich i wygłaszają referaty na konferencjach (następnie publikacje pokonferencyjne). Odnoszą też sukcesy w międzynarodowych konkursach wiedzy (2 studentki laureatki Międzynarodowego konkursu wiedzy o ubezpieczeniach organizowanego przez Uniwersytet Finansowy w Moskwie). Ponadto studenci kierunku aktywnie uczestniczą w pracach Studenckiego Koła Naukowego Finansów i Rachunkowości, a także akcjach charytatywnych (akcje krwiodawstwa, Szlachetna paczka, Helpers Generation).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia stosuje formalnie przyjęte i opublikowane warunki przyjęcia kandydatów na studia, warunki i procedury uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów. Uczelnia posiada opracowane zasady i procedury dyplomowania, a także zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia, gromadzi również odpowiednią dokumentację. Problemem jest stosowanie zasad i przestrzeganie procedur w tym zakresie. Podstawę do zaproponowania oceny kryterium spełnione częściowo stanowią następujące zastrzeżenia dotyczące prac dyplomowych oraz weryfikacji efektów uczenia się, zdiagnozowane w wyniku oceny:

1. W kilku przypadkach nieodpowiednie dla zajęć zastosowanie metod weryfikacji umożliwiających weryfikację i ocenę stopnia opanowania treści programowych, sprawdzenia opanowania umiejętności praktycznych, czy nabycia kompetencji społecznych.

2. Liczne uchybienia związane z realizacją prac dyplomowych zarówno merytoryczne, jak i formalne.
3. Duża liczebność grup seminaryjnych, ograniczająca właściwą opiekę promotora i nadzór merytoryczny nad przygotowywanymi przez studentów pracami.
4. Częste zawyżanie ocen prac dyplomowych przez promotorów i recenzentów oraz wystawianie ocen nienależycie uzasadnionych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnienie właściwego doboru i stosowania przez nauczycieli metod oraz form weryfikacji efektów uczenia się umożliwiających ocenę stopnia ich osiągnięcia (opanowania treści programowych, umiejętności praktycznych czy nabycia kompetencji społecznych).
2. Zaleca się podjęcie działań zapewniających podniesienie poziomu merytorycznego prac dyplomowych i zapewnienie ich adekwatności do poziomu i praktycznego profilu studiów.
3. Zaleca się tworzenie grup seminaryjnych o liczebności zapewniającej studentom właściwą opiekę i wsparcie merytoryczne opiekuna pracy dyplomowej w trakcie jej przygotowywania.
4. Zaleca się wdrożenie systemu oceny prac dyplomowych zapewniającego rzetelność i porównywalność ocen, eliminującego przypadki zawyżania ocen prac dyplomowych lub braku uzasadnienia ocen.
5. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Liczebność kadry na kierunku finanse i rachunkowość na studiach pierwszego stopnia, zatrudnionej w podstawowym miejscu pracy to 16 osób, w tym: 1 osoba z tytułem profesora, 4 osoby ze stopniem doktora habilitowanego, 9 osób posiadających stopień doktora oraz 2 osoby z tytułem zawodowym magistra (instruktorzy).

Stosunek liczby wykładowców do liczby studentów na dzień 1.10.2021 r. wynosił 8 osób (na kierunku studiuje 131 studentów na studiach I stopnia, natomiast wykładowców zatrudnionych w podstawowym miejscu pracy jest 16, stąd $131/16 = 8,18$ - tj. 8 studentów).

Kompetencje, doświadczenie (również zdobyte poza uczelnią) oraz kwalifikacje kadry tylko częściowo korespondują z efektami uczenia się i treściami nauczania określonymi dla tego kierunku, w tym w szczególności związanymi z praktycznym przygotowaniem zawodowym i realizacją programu studiów. W przypadku części wykładowców (5 osób na pierwszym etapie) identyfikuje się doświadczenie w pracy w organizacjach o różnym profilu z zakresu ekonomii i finansów, jednak w przypadku dwóch wykładowców brak jest aktualnego dorobku naukowego, bądź uzyskany stopień

naukowy nie koresponduje z przydziałem zajęć. Przykładem jest wykładowca, który kwalifikacje (stopień naukowy) uzyskał w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, nie jest pracownikiem zatrudnionym na pierwszym etacie, a realizuje wiele zróżnicowanych tematycznie, kluczowych dla kierunku zajęć (tj.: *finanse publiczne, rynki i instrumenty finansowe, finanse, zarządzanie kapitałami w przedsiębiorstwie, analiza finansowa, finanse publiczne, analiza opłacalności inwestycji, podstawy finansów*) i nie legitymuje się aktualnym dorobkiem naukowym, czy doświadczeniem w tak obszernym zakresie. Podobnie jak wykładowca, który kwalifikacje (stopień naukowy) uzyskał w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, a prowadzi zajęcia z *komunikacji interpersonalnej czy metodyki kreacji publicznej* i nie legitymuje się dorobkiem naukowym, ani doświadczeniem zawodowym w tym zakresie.

Biorąc pod uwagę powyższe, przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia nie umożliwia prawidłowej realizacji zajęć (Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa).

Zakres i specyfika dorobku naukowego jest wyrażona w zróżnicowanej aktywności naukowo-badawczej. Dorobek ten mieści się w dyscyplinach ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, przy czym kierunek przypisany jest do obu dyscyplin. Pracownicy publikują przede wszystkim w ogólnopolskich i regionalnych czasopismach, w mniejszym stopniu w zagranicznych. **Rekomenduje się** zintensyfikowanie aktywności publikacyjnej, w tym w czasopismach międzynarodowych, wysoko punktowanych, jak również zintensyfikowanie działalności projektowej.

Nauczyciele akademicy, będący jednocześnie praktykami jak wynika z dokumentacji, legitymują się kwalifikacjami i doświadczeniem niezbędnym do przeprowadzenia procesu nauczania wymaganego na profilu praktycznym. Doświadczenie praktyczne odnosi się m.in. do następujących kwalifikacji, obszarów i pełnionych funkcji:

- prezes zarządu instytucji gospodarczej;
- aplikant biegłego rewidenta;
- wiceprzewodniczący lub członek rad nadzorczych w dużych spółkach;
- trener-wykładowca w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce oddział regionalny;
- dyrektor banku.

W przypadku jednego pracownika nie podano żadnych informacji odnośnie do jego doświadczenia, kwalifikacji czy dorobku naukowego. Na podstawie dokumentacji można stwierdzić, że kadra akademicka w większości (poza przykładami powyżej) posiada wiedzę i kwalifikacje, co umożliwia osiągnięcie przez studentów umiejętności praktycznych. Posiada także kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć.

Realizacja zajęć, w tym prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jest na bieżąco kontrolowana.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że kadra dydaktyczna ma możliwość poszerzania i podnoszenia kwalifikacji i kompetencji dydaktycznych poprzez udział w szkoleniach, w tym związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Uczelnia stwarza możliwość konfrontacji wiedzy i podnoszenia kwalifikacji kadry dydaktycznej na poziomie międzynarodowym poprzez udział w programie Erasmus+.

Kadra prowadząca kształcenie jest poddawana systematycznej zarówno w formie hospitacji, jak i okresowej oceny pracownika. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość oceny nauczycieli akademickich poprzez ankiety, które przeprowadzane są pod koniec każdego semestru. Studenci potwierdzili zadowolenie z kadry, z którą realizują zajęcia oraz fakt, że nie zauważają sytuacji, które byłyby konieczne do zgłaszania w ankietach. Wnioski z przeprowadzanych ocen służą do doskonalenia poszczególnych członków kadry i planowania ich indywidualnych ścieżek rozwojowych.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami tylko częściowo zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Polityka kadrowa uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie pod względem takich elementów, jak: działalność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna oraz doskonalenie zawodowe. Ocena ta uwzględnia opinie studentów, a jej wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarzają warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Podstawę do zaproponowania oceny kryterium spełnione częściowo stanowią następujące błędy i nieprawidłowości zdiagnozowane w wyniku oceny:

1. Prowadzenie zajęć powierza się nauczycielom akademickim, którzy nie posiadają odpowiedniego dorobku naukowego zgodnego z zakresem tematycznym prowadzonych zajęć.
2. Nie wszyscy wykładowcy reprezentują aktualne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, powiązane z zakresem tematycznym prowadzonych zajęć.
3. Występuje nadmierna liczba zróżnicowanych zajęć przypisanych jednemu wykładowcy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się zmianę obsady zajęć - powierzanie prowadzenia zajęć wyłącznie nauczycielom akademickim/praktykom, którzy posiadają dorobek naukowy powiązany z treściami zajęć i/lub aktualne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią powiązane z treściami zajęć.
2. Zaleca się niepowierzanie zajęć o dużym zróżnicowaniu tematycznym jednemu wykładowcy.
3. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstawania błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastruktura Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej w Jarosławiu jest zgodna z potrzebami procesu nauczania i uczenia się oraz umożliwia prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem.

Bazę dydaktyczną Wydziału, dostępną m.in. dla kierunku finanse i rachunkowość, stanowi 86 sal dydaktycznych, w tym: 21 sal wykładowych na łączną liczbę miejsc 2236 (w tym 3 aule wykładowe), 38 sale ćwiczeniowe, 13 pracowni komputerowych, 14 sal laboratoryjnych, 10 pracowniami umiejętności praktycznych. Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się przeważnie w: budynku J1 – powierzchnia użytkowa 662,6m² (Centrum Symulacji Finansowych i Biznesowych - nr C18: laboratorium zawierające specjalistyczne stanowiska wyposażone w zestawy komputerowe dla każdego studenta, ze specjalistycznym oprogramowaniem branżowym z zakresu finansów i rachunkowości), budynku J2 – sala dydaktyczna – C22, budynku Instytutu Ochrony Zdrowia – w salach dydaktycznych o powierzchni użytkowej 330,6m² (W10, W11, W12A, W 12B, W13, W14), dwóch aulach (aula czerwona [C] i aula niebieska [N]) o powierzchni użytkowej 666,9m², mieszczących się w budynku Biblioteki PWSTE w Jarosławiu, jak również w Akademickim Centrum Kultury. Sale dydaktyczne W10, W11, W12A i W12B oraz W13 oraz W14 wyposażone są w projektory multimedialne, komputery, ekrany sufitowe, tablice magnetyczne.

Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie nie odbiegają od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Praktyczny wymiar zajęć jest osiąganym m.in. w wyniku wykorzystania na zajęciach następującego oprogramowania Microsoft w ramach programu Azure Dev Tools for Teaching, tj.: Excel, Insert (Subiekt, Rachmistrz, Rewizor), Symfonia, CDN, Statistica.

Wewnątrz budynków istnieją sieci LAN oraz rozbudowana sieć bezprzewodowa Wi-Fi, obejmująca cały kampus uczelni, również poza budynkami, podłączona do sieci Eduroam – stąd studenci mają dostęp do Wi-Fi. Pracownicy mają możliwość prowadzenia własnych kursów e-learningowych na ogólnouczelnianej platformie Moodle oraz nauczania zdalnego na platformie Microsoft Teams.

Zapewnione jest dostosowanie infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej. Występuje zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP. Studenci mają dostęp zarówno do sieci bezprzewodowej, jak i do infrastruktury poza godzinami zajęć, celem wykonywania zadań i realizacji projektów. Zapewniony jest dostęp do wirtualnych laboratoriów i specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W Uczelni funkcjonuje Biblioteka, do której przynależą: Czytelnia Ogólna, Informacja Naukowa, Czytelnia Czasopism, Wypożyczalnia, Wypożyczalnia Międzybiblioteczna, Gromadzenie i Opracowanie Zbiorów.

Budynek Biblioteki został zaprojektowany i wybudowany bez barier architektonicznych, co umożliwia swobodną komunikację osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Wszystkie stanowiska komputerowe w pomieszczeniach bibliotecznych mogą być wykorzystywane przez osoby z niepełnosprawnościami. Biblioteka posiada również powiększalnik tekstu dla osób słabowidzących. Pomieszczenia Biblioteki wyposażone są w sprzęt komputerowy i umożliwiają czytelnikom pracę indywidualną oraz zespołową z możliwością korzystania z urządzeń reprograficznych.

Czytelnia wyposażona jest w: 106 miejsc dla czytelników, miejsca do cichej pracy i 44 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu i z możliwością wydrukowania dowolnej liczby stron, przejrzenia katalogu bibliotecznego, a także skorzystania ze specjalistycznego oprogramowania.

Dla kierunku finanse i rachunkowość zgromadzono bogaty księgozbiór. Biblioteka posiada w prenumeracie 121 tytułów czasopism (113 - krajowe i 8 – zagranicznych oraz 10 zeszytów naukowych). Na potrzeby kierunku finanse i rachunkowość księgozbiór liczy 592 egzemplarzy wydanych po 2015 roku, w tym 40 pozycji literatury anglojęzycznej. W zakresie czasopism dostępne są następujące tytuły: *Bank: Miesięcznik finansowy*, *Biuletyn głównego księgowego*, *Controlling i Rachunkowość Zarządcza*, *Controlling i Rachunkowość Zarządcza*, *Controlling i Zarządzanie*, *Ekonomista*, *Finanse i Prawo Publiczne*, *Gazeta Bankowa*, *Monitor Prawa Celnego i Podatkowego*, *Rachunkowość Budżetowa*, *Zeszyty Metodyczne Rachunkowości*.

Biblioteka posiada również dostęp do elektronicznych baz czasopism i książek w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (dostęp z sieci kampusowej) bazy: Elsevier, Springer, Wiley-Blackwell, Nature, Web of Knowledge, Springer, EBSCO, Science, SCOPUS. Czytelnicy biblioteki mają także dostęp do bazy Akademickiej - Cyfrowej Wypożyczalni Biblioteki Narodowej.

Zakres tematyczny literatury i zasięg językowy jest zgodny z potrzebami nauczania i uczenia się oraz do niego dopasowany. Biblioteka oraz czytelnia wyposażone są w księgozbiór, tj. obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów.

Uczelnia na bieżąco monitoruje i doskonali infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny i zasoby edukacyjne, w tym realizuje postulaty pracowników i studentów w zakresie zakupu infrastruktury dydaktycznej przydatnej do prowadzenia zajęć w trybie zdalnym. Skuteczność doskonalenia infrastruktury bibliotecznej jest satysfakcjonująca.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

1. Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, co umożliwia prawidłową realizację zajęć. Zarówno środki dydaktyczne, jak i infrastruktura dydaktyczna, liczba, wielkość, jak i układ pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem zapewniają realizację procesu nauczania i uczenia się.
2. Lokalizacja biblioteki, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników, godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. Studenci mają możliwość korzystania z sieci bezprzewodowej. Zasoby biblioteczne są aktualne.

3. Uczelnia w pełni dostosowała infrastrukturę dydaktyczną i biblioteczną do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów.
4. Studenci zostali przeszkoleni w jaki sposób korzystać z baz danych w czasie pandemii.
5. Prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, infrastruktury informatycznej, specjalistycznego oprogramowania, w tym stosowanego w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik na odległość, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych obejmujące ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Działalność instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, których przedstawiciele współpracują z kierunkiem finanse i rachunkowość w PWSTE w Jarosławiu w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodna z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku. Zasięg współpracy koncentruje się głównie na mieście Jarosław i regionie, a jej zakres jest zróżnicowany ale głównie skupiony na oferowaniu miejsc praktyk zawodowych dla studentów oraz współpracy w zakresie doskonalenia programu studiów.

Z analizy zasięgu działalności podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego wynika, że studenci ocenianego kierunku mają możliwość nabycia wiedzy i umiejętności pożądaných na lokalnym rynku pracy. Zakres funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji, które współpracują z Uczelnią w ramach kierunku finanse i rachunkowość odzwierciedla misję Uczelni, realizowaną koncepcję kształcenia i nadaje kształt zakładanym celom związanym z potrzebami regionalnej gospodarki. Podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego (przedsiębiorstwa i instytucje), współpracujące z ocenianym kierunkiem, reprezentują zróżnicowane spektrum działalności sektora publicznego, prywatnego i społecznego wraz z rozbudowaną współpracą międzysektorową. Należy przywołać takie podmioty, jak: Starostwo Powiatowe w Jarosławiu, Urząd Skarbowy w Jarosławiu, Santander Bank Polska S.A., Stowarzyszenie Ekspertów ds. Przeciwdziałania Oszustwom Nadużyciom Gospodarczym i Korupcji, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu czy współpracujące z Uczelnią przedsiębiorstwa.

Władze Uczelni podpisały umowy o stałej współpracy obejmujące zróżnicowany i kompleksowy jej zakres. Umowy zawierają m.in. zapisy odnoszące się do opiniowania programów i planów studiów,

co przekłada się na realny wpływ konkretnych podmiotów na kształtowanie sylwetki absolwenta ocenianego kierunku. Ten rodzaj współpracy potwierdzony został dokumentami w formie pisemnych opinii, ocen oraz zgłaszanych propozycji przedstawionych do wglądu zespołu oceniającego.

Zgodnie z uczelnianą polityką zapewnienia jakości kształcenia przed przedłożeniem propozycji programu studiów do zatwierdzenia przez Senat Uczelni jest on przedkładany do analizy i zaopiniowania interesariuszom zewnętrznym.

Wiodące obszary współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, to przede wszystkim realizacja praktyk zawodowych, wizyty studyjne, angażowanie praktyków do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Studenci ocenianego kierunku określili, że realizacja praktyk jest największym obszarem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w sferze ustalania programów, celów i efektów, jakie powinni osiągnąć praktykanci, a następnie przyszli absolwenci ocenianego kierunku. Proces wymiany poglądów i możliwości, poszukiwanie najbardziej pożądanych cech, kompetencji oraz kwalifikacji pracowników dokonuje się najczęściej w trakcie nieformalnych rozmów, hospitacji lub podsumowania praktyk.

Przydatność i skuteczność praktyk w procesie dydaktyki została potwierdzona przez studentów podczas spotkania z zespołem oceniającym. Wśród pracodawców obecnych na spotkaniu ZO PKA z otoczeniem społeczno-gospodarczym byli absolwenci Uczelni i kadra dydaktyczna prowadząca własne przedsiębiorstwa.

Podczas wizytacji nie zidentyfikowano prac etapowych oraz dyplomowych, które byłyby wynikiem współpracy Uczelni z przedsiębiorcami lub powstawały na zlecenie pracodawców. **Rekomenduje się** umożliwienie pracodawcom zlecenia zapotrzebowania na prace dyplomowe analizujące i rozwiązujące konkretne problemy praktyczne.

Zapewniony jest udział interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców, w różnych formach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów, także w warunkach ich nieobecności wynikającej z czasowego ograniczenia funkcjonowania Uczelni. Uczelnia zawarła porozumienia z wieloma sygnatariuszami, obrazujące działanie partnerstwa lokalnego na rzecz promocji mobilności zawodowej na rynku pracy. Dzięki temu zainteresowani mogą w ciągły sposób monitorować potrzeby rynku pracy i aktualną ofertę zatrudnienia oraz doskonalić i poszerzać kwalifikacje zawodowe oraz kompetencje studentów.

Długotrwała współpraca Uczelni z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego umożliwia właściwą selekcję i dobór podmiotów współpracujących z ocenianym kierunkiem, pozwala zorganizować zestawienie kilkudziesięciu pracodawców - przedsiębiorców, którzy są w stanie zagwarantować studentom należyty przebieg realizacji programu praktyk. Analizy tego doboru wykorzystywane są do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Współpraca z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się przez cały proces kształcenia, uwzględniając wymiar doradztwa zawodowego, wchodzenia studenta na rynek pracy, a zwieńczona jest monitoringiem losów absolwentów. W tym ostatnim obszarze jednostką prowadzącą współpracę jest Uczelniane Biuro Karier.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warto zwrócić uwagę na różnorodne i liczne zestawienie podmiotów oraz instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, które współpracują z władzami ocenianego kierunku. Podmioty sektora publicznego, prywatnego i społecznego, posiadające heterogeniczne struktury zatrudnienia, umożliwiają praktykantom autentyczność poznania rynku pracy. Kształcenie, którego celem jest zapewnienie dostępu do kadr na lokalnym i regionalnym rynku pracy sprawiło, że długotrwałe partnerstwo z przedsiębiorstwami jest właściwie prowadzone, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zarówno studentów, jak i pracodawców.

Obszar i działania podmiotów współpracujących z władzami kierunku, umożliwiają kształcenie studenta i kształtowanie sylwetki absolwenta, dobrze poruszającego się w realiach rynku pracy, zgodnie z przyjętymi celami kształcenia. Intencją niektórych interesariuszy, przyjmujących studenta na praktyki zawodowe, jest stworzenie zasobów kadrowych pod konkretne stanowiska w swoim podmiocie.

Opiniowanie przez interesariuszy zewnętrznych programów i planów studiów, odbywanie praktyk zawodowych, wizyt studyjnych oraz kooperacja Władz Uczelni z podmiotami odpowiedzialnymi za profilowanie lokalnego i regionalnego rynku pracy, pozwalają na ich ciągły monitoring i modyfikacje programu studiów i zakładanych efektów uczenia się. Umożliwiają kreowanie sylwetki absolwenta pożądanego na rynku pracy.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest dobra i daje wymierne efekty w procesie nauczania. Rozpiętość organizacyjna przedsiębiorstw i instytucji, które ciągle współpracują z ocenianym kierunkiem umożliwia niezwłoczne reagowanie na zmiany zachodzące na rynku pracy. Pozwala także na właściwy wybór miejsc odbywania praktyk, racjonalnych ram współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wspólnego ustalania efektów uczenia się. Ankiety wśród studentów i pracodawców, połączone z badaniami losów absolwentów i uzupełnione o opinie otoczenia społeczno-gospodarczego na temat jakości kształcenia, dają perspektywę dopasowania treści programu dydaktycznego, który jest adekwatny do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

PWSTE w Jarosławiu dokonuje działań w zakresie podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia poprzez funkcjonowanie Działu Współpracy Międzynarodowej na poziomie Uczelni, którego działalność oraz zasady funkcjonowania są opublikowane w serwisie internetowym. W ramach Działu Współpracy Międzynarodowej dla realizowania projektów Programu Erasmus+ został powołany Instytucjonalny Koordynator Programu Erasmus+, odpowiedzialny za działania organizacyjne i administracyjne wyjeżdżających i przyjeżdżających studentów oraz pracowników, a także za nawiązywanie kontaktów

z innymi instytucjami. Do koordynowania procesu wymian międzynarodowych na poziomie instytutu został powołany Koordynator Instytutowy Programu Erasmus+.

Na stronie internetowej Instytutu nie ma informacji o funkcjonowaniu Działu Współpracy Międzynarodowej, jak również danych do kontaktu. **Rekomenduje się** uzupełnienie ww. informacji na stronie internetowej Wydziału/Instytutu.

Prowadzone są działania w zakresie nawiązywania nowych i rozwijania dotychczasowych kontaktów z ośrodkami zagranicznymi. W ramach współpracy zagranicznej Uczelnia stwarza możliwości m.in. kształcenia kadry naukowej i dydaktycznej, wymiany pracowników. Współpraca ta dotyczy zarówno grupy nauczycieli akademickich, jak również studentów.

Uczelnia jest beneficjentem programu Erasmus+. Poszerzana jest sukcesywnie oferta mobilności (obecnie 58 umowy bilateralne) dla pracowników i studentów. Pracownicy i studenci mają możliwość wyjazdu m.in. do: Lithuania Business University of Applied Sciences (Litwa), Universidad Politecnica de Cartagena (Hiszpania), University of Economics in Bratislava (Słowacja), Metropolitní Univerzita Praha (Czechy), Universitat Autònoma de Barcelona (Hiszpania) i in.

W latach 2016-2021 do uczelni zagranicznych wyjechało 7 studentów z kierunku finanse i rachunkowość, a przyjechało na studia do PWSTE w Jarosławiu 8 studentów z Turcji i Ukrainy (Lwów, Iwano-Frankiwnsk). W ramach programu mobilności kadry dydaktycznej wyjechało 4 pracowników dydaktycznych z zakładu rachunkowości i finansów. W latach 2016-2021 łącznie Uczelnię odwiedziło 22 wykładowców z takich ośrodków naukowych, jak: Uniwersytet Preszowski (Słowacja), DTI University (Słowacja); St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo (Bułgaria); Vilniaus Kolegija (Litwa); Uniwersytet Bankowości w Kijowie (Ukraina); Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Simona Kuzneta (Ukraina); Bayburt University (Turcja).

W świetle przeprowadzonej analizy stanu faktycznego zespół oceniający **rekomenduje** zintensyfikowanie działań mających na celu zwiększenie beneficjentów programu Erasmus+ zarówno w grupie pracowników, jak i przede wszystkim studentów, z uwagi na bardzo małe zainteresowanie z ich strony ww. wyjazdami.

Studenci mogli uczestniczyć w wykładach otwartych m.in. Mukachewski Uniwersytet Państwowy (Ukraina), nt.: „Rozwój naukowy w perspektywie międzynarodowej”, 16.03.2021 (on-line); Uniwersytet Finansowy w Moskwie (Federacja Rosyjska), nt.: „Tendencje rozwoju polskiego rynku ubezpieczeniowego”, 26.11.2021 (on-line); Uniwersytet Finansowy w Moskwie (Federacja Rosyjska), nt.: „Aktualne problemy rynku ubezpieczeniowego”, 23.11.2021 (on-line).

W ramach aktywności projektowej i badawczej Uczelnia realizuje projekty z uczelniami zagranicznymi, jak np.:

1. Instrumenty finansowania ryzyka start-upów jako narzędzia wsparcia ich działalności - Identyfikacja instrumentów finansowania ryzyka start-upów w Polsce i na Ukrainie oraz analiza możliwości wykorzystania tych instrumentów (ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczeń), jako metody finansowania skutków ryzyka. Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu, Instytut Ekonomii i Zarządzania (Jarosław, Polska), Ługański Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenka, Instytut Ekonomii i Biznesu (Ukraina), Instytut Badań Regionalnych im. M.I. Doliszniogo, NAN Ukrainy (Ługańsk, Ukraina), 1.02.2021 – 31.03.2022;

2. Risk-based approach to combating money laundering - Analiza możliwości przeciwdziałania zjawisku prania pieniędzy w oparciu o podejście bazujące na analizie ryzyka. Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu, Instytut Ekonomii i Zarządzania (Jarosław, Polska), Charkowski Państwowy Uniwersytet Ekonomiczny (Charków, Ukraina), 1.03.2020 – 31.12.2020;
3. Reformowanie rynku usług finansowych w warunkach integracji z europejską przestrzenią finansową, część II - Analiza możliwości implementacji na ukraińskim rynku finansowym rozwiązań dotyczących bezpieczeństwa finansowego podmiotów działających w ramach jednolitego rynku finansowego UE. Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu, Instytut Ekonomii i Zarządzania (Jarosław, Polska), Charkowski Państwowy Uniwersytet Ekonomiczny (Charków, Ukraina), 1.04.2017 – 31.01.2018.

Kompetencje językowe studentów kierunku finanse i rachunkowość pierwszego stopnia obejmują lektorat z języka obcego w wymiarze 120 godzin oraz języka obcego specjalistycznego w wymiarze 30 godzin. Nauczanie języka obcego podstawowego odbywa się w I, II, III oraz IV semestrze studiów, a języka obcego specjalistycznego w V semestrze studiów. Na kierunku finanse i rachunkowość studia pierwszego stopnia, oprócz zajęć nauczania języka obcego podstawowego i specjalistycznego, w programie studiów ujęte są także zajęcia częściowo prowadzone w języku obcym – języku angielskim: *metody badań rynkowych w sektorze usług finansowych, badania ilościowe i jakościowe na rynku finansowym*. Ponadto studenci mają do wyboru zajęcia *analiza opłacalności inwestycji*, prowadzony w języku polskim lub języku angielskim. Pracownicy dydaktyczni zakładu rachunkowości i finansów PWSTE w Jarosławiu prowadzą dla studentów w ramach Programu Erasmus+ zajęcia tylko w języku angielskim, takie jak: *Accounting, Basics of Accounting*.

W zakresie oceny umiędzynarodowienia, jest ona przeprowadzana podczas okresowej oceny pracownika oraz przeprowadzana na poziomie studenta. Władze Uczelni nie mają systemu motywacyjnego dla pracowników do intensyfikowania umiędzynarodowienia, w tym zwiększenia aktywności publikacyjnej na arenie międzynarodowej. **Rekomenduje się** jego wprowadzenie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

1. Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia.
2. Pracownicy realizują wyjazdy zagraniczne dydaktyczne i szkoleniowe, w mniejszym stopniu z wyjazdów zagranicznych korzystają studenci.
3. Stwarzane są możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów, związanej z kształceniem na kierunku finanse i rachunkowość poprzez stałe rozszerzanie oferty wyjazdów, jak również stwarzane są możliwości i warunki do mobilności wirtualnej nauczycieli akademickich i studentów.
4. Powadzone są okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia w odniesieniu do pracowników, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji stopnia umiędzynarodowienia procesów nauczania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

W PWSTE w Jarosławiu funkcjonuje system motywowania i wspierania studentów w procesie uczenia się. Oferuje się studentom różnorodne formy wsparcia, które mają charakter zarówno formalny, jak i nieformalny. Uczelnia zapewnia studentom wsparcie dydaktyczne udzielane przez nauczycieli akademickich.

Uczelnia, m.in. poprzez Instytut Ekonomii i Zarządzania, właściwie zapewnia wsparcie studentom. Studenci mają możliwość indywidualizacji kształcenia przez wybór indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu studiów. Na pierwszych zajęciach studenci są zapoznawani z treścią sylabusu, tłumaczony jest sposób zaliczenia zajęć, przedstawiane są terminy konsultacji. Głównym narzędziem, służącym do ułatwienia studentom uczenia się i przekazywania informacji na temat dostępnych form wsparcia, jest system USOS, strona internetowa oraz media społecznościowe Uczelni. Ponadto w celu sprawowania opieki dydaktycznej z grona pracowników dydaktycznych Instytutu, dla każdego rocznika studiów, wybierani są opiekunowie roku oraz opiekunowie praktyk zawodowych. Do ich zadań należy zapoznanie studentów z regulaminem studiów, praktyk zawodowych, założeniami programowymi i możliwościami wyboru ścieżki kształcenia, w razie potrzeby pomoc w sprawach związanych z tokiem studiów oraz w sprawach socjalno-bytowych.

Nauczyciele akademicy, prowadzący zajęcia na kierunku finanse i rachunkowość, pełnią ważną rolę zarówno w zakresie opieki naukowej nad studentami, jak i wsparcia merytorycznego w procesie nauczania i osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Poza zajęciami, kadra jest dodatkowo dostępna podczas konsultacji oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. W okresie pandemii, mimo ograniczonych możliwości kontaktów bezpośrednich, Uczelnia zapewniła studentom możliwość osobistych konsultacji z nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia w formie zdalnej poprzez komunikator MS Teams. Prowadzący zajęcia udostępniają studentom materiały pomocnicze stanowiące uzupełnienie realizowanych zajęć. Wsparciu nauczania zdalnego służy platforma Moodle, na której prowadzący udostępniają kursy oraz materiały w formie asynchronicznej. Otrzymywane materiały stanowią wartościowy element wspomagający realizację procesu nauczania.

Podstawowym narzędziem do realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w PWSTE w Jarosławiu jest system Moodle. Do przeprowadzania zajęć w trybie synchronicznym służy aplikacja Microsoft Teams (Zarządzenie Rektora Nr 4/2021 z dn. 13.01.2021 r. w sprawie prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz organizacji prowadzenia zaliczeń, egzaminów oraz egzaminów dyplomowych przy użyciu środków komunikacji elektronicznej). Studenci otrzymali dostęp do nagrań z instrukcją użytkowania poszczególnych platform.

W przygotowaniu do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach rynku pracy właściwych dla kierunku, wsparcia studentom udziela Akademickie Biuro Karier. Działania podejmowane przez Biuro Karier to m.in.: udzielanie indywidualnych porad, organizacja szkoleń oraz warsztatów rozwijających umiejętności interpersonalne. Ponadto pośrednictwo w organizacji praktyk zawodowych, staży zawodowych oraz pomoc studentom w znalezieniu pracy. Na stronie internetowej ABK studenci mogą zapoznać się z aktualnymi ofertami zatrudnienia.

Na mocy Uchwały Senatu Nr 5/I/2019 z dn. 30.01.2019 r. został powołany Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości. Działania podejmowane przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, skierowane do studentów kierunku finanse i rachunkowość, to m.in.: zorganizowanie warsztatów z cyklu „Siła przedsiębiorczości”, których celem była motywacja, samodoskonalenie i aktywizacja studentów, a także poszerzenie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości i biznesu oraz współorganizowanie z Aeropolis Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny szkolenia on-line dotyczącego branding - czyli jak zmienić firmę w markę. Studenci kierunku finanse i rachunkowość, uczestniczyli również w webinarium z ekspertami z Podkarpackiego Centrum Innowacji. PCI w ramach współpracy oferuje program grantowy, który umożliwi wsparcie finansowe na realizację prac badawczo-rozwojowych. AIP współpracuje z Akademią Retoryki Igora Zalewskiego. Studenci brali udział w bezpłatnych kursach dotyczących, np.: marki osobistej, komunikacji niewerbalnej, wystąpień publicznych, walki z tremą czy sztuki negocjacji.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się uwzględnia systemowe wsparcie dla studentów wybitnych. Oprócz gwarantowanego w § 26 Regulaminu świadczeń dla studentów Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu stypendium Rektora, student może wystąpić o indywidualny program studiów, na realizację którego zgodę wydaje Dyrektor Instytutu. Dzięki wdrożeniu indywidualnego programu studiów student może rozwijać zainteresowania naukowe poprzez rozszerzenie programu wybranych zajęć obowiązujących na danym kierunku, ukierunkowanie i pogłębienie wiedzy z określonej dyscypliny w ramach studiowanego kierunku lub poprzez uczestnictwo w pracach badawczych. Studiowanie według indywidualnego programu studiów odbywa się pod kierunkiem opiekuna naukowego wyznaczonego przez Dyrektora Instytutu. Jest on wsparciem dla studenta, gdyż opracowuje indywidualny program studiów zgodnie z wymogami programu studiów dla danego kierunku i indywidualnymi zainteresowaniami studenta oraz monitoruje jego postępy. Indywidualny program studiów może przewidywać skrócenie kształcenia na danym kierunku o jeden lub dwa semestry.

Wsparcie studentów uwzględnia różnorodne formy aktywności, m.in. w zakresie: aktywności sportowej, organizacyjnej i przedsiębiorczości. Z pośród wielu inicjatyw z zakresu promowania przedsiębiorczości można wymienić m.in.: 20.11.2019 r. Instytut Ekonomii i Zarządzania zorganizował Światowy Tydzień Przedsiębiorczości „Biznes bez granic”. Celem wydarzenia było propagowanie idei przedsiębiorczości akademickiej. Do udziału w wydarzeniu zostali zaproszeni wykładowcy Uczelni, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu. W grudniu 2020 r. Uczelnia zorganizowała wirtualną konferencję, pt. „Ścieżki Kariery – wyzwania współczesnego rynku pracy”, zrealizowaną w ramach podsumowania efektów projektu „Uczelnie szkołom – o finansach z NBP”. 24.02.2021 r. PWSTE we współpracy z Polskim Instytutem Kontroli Wewnętrznej Sp. z o. o. (PIKW), i Stowarzyszeniem Certyfikowanych Audytorów i Specjalistów ds. Kontroli Wewnętrznej (CAKW) współorganizowało w formie wideokonferencji II Jarosławskie Forum Audytu – Bezpieczeństwo informacji i zarządzania ryzykiem. W październiku oraz listopadzie 2021 r. Uczelnia zorganizowała cykl wykładów w ramach współpracy z Programem „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem”. Wsparcie studentów w zakresie

wolontariatu i sportu to m.in.: udział studentów w XX Mistrzostwach Podkarpacia w koszykówce mężczyzn, spotkanie organizacyjne w ramach programu Work and Travel do USA, finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, inicjatywa Zostań Dawcą Szpiku pod hasłem „Podaruj prezent z krwi i kości!”.

System wsparcia studentów jest dostosowany do potrzeb różnych grup studentów, w tym m.in.: potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, z chorobami przewlekłymi, osiągających wybitne osiągnięcia sportowe, studiujących inny kierunek lub w innych ważnych, udokumentowanych przypadkach, zgodnie z § 15 Regulaminu Studiów.

W Uczelni zatrudniony jest Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, który odpowiedzialny jest za udzielanie pomocy, wspieranie i motywowanie studentów oraz przydzielanie im w razie konieczności asystentów uczelnianych. Dodatkowym zadaniem Pełnomocnika jest monitorowanie aktywności dydaktycznej i poza dydaktycznej studentów z niepełnosprawnościami. Na stronie internetowej znajduje się specjalna zakładka, gdzie zamieszczone są informacje dla studentów z niepełnosprawnościami, takie jak: zakres działań pełnomocnika, alternatywne formy wsparcia czy korzystanie z biblioteki. Z informacji jakie uzyskał zespół oceniający wynika, że Uczelnia dostosowuje tryb zdawania egzaminów lub uzyskiwania zaliczeń danych zajęć zależnie od rodzaju niepełnosprawności studenta. W ramach zmiany formy zaliczenia lub egzaminu możliwe są: przedłużenie czasu trwania zaliczenia lub egzaminu, stosowanie dodatkowych urządzeń technicznych. Uczelnia zwraca uwagę na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, poprzez systematyczną modernizację wyposażenia budynków i sal dydaktycznych, powoływanie opiekunów dla osób z dużą niepełnosprawnością, zakup sprzętu komputerowego z odpowiednim oprogramowaniem umożliwiającym, np. powiększanie obrazu na monitorze. Biblioteka dysponuje komputerem dla osób niedowidzących i niedosłyszących (Biblioteka/czytelnia PWSTE w Jarosławiu na obecną chwilę wyposażona została w powiększalnik Clear View C24 HD, który ułatwia edukację osób z dysfunkcjami wzroku. W/w urządzenie, oprócz powiększania tekstu, ma funkcję zmiany tekstu na mowę). Studenci mogą liczyć również na wypożyczenie sprzętu ułatwiającego im naukę. Studenci mają również możliwość zmiany sposobu uczestnictwa w zajęciach, jeżeli ich choroba lub niepełnosprawność nie pozwala na udział w zajęciach w trybie standardowym. Obecnie na ocenianym kierunku nie ma studentów z niepełnosprawnością ruchową.

W sprawach indywidualnych studenci mogą składać skargi i wnioski w formie pisemnej lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. Na mocy Zarządzenia Rektora Nr 11/2019 z dn. 31.01.2019 r. wprowadzono Regulamin przyjmowania i rozpatrywania skarg. Przedmiotem wniosku jest w szczególności zaniedbanie bądź nienależyte wykonywanie zadań przez pracowników PWSTE. Skargi są rozpatrywane przez Rektora, Prorektorów, Kanclerza i Dyrektorów instytutów. Wnioski i skargi, które spływają są na bieżąco, zapisywane są w Centralnym Rejestrze.

Władze Uczelni podejmują działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy. W ramach działania na rzecz bezpieczeństwa studentów na mocy Zarządzenia Rektora Nr 101/2019 z dn. 1.10.2019 r. nakłada się konieczność przeprowadzenia szkoleń dotyczących spraw obronnych, obejmujących „Stopnie alarmowe”. Tym samym zajęcia prowadzone przez przeszkolonych pracowników są realizowane w poszanowaniu zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Osobno realizowana jest kwestia zasad regulujących procedury antymobingowe oraz dyskryminujące, które określono w Wewnętrznej Procedurze Antymobingowej, stanowiącej Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Rektora Nr 121/2020 z dn.

1.10.2020 r. Działania dotyczące w/w obszarów obejmują m.in.: przeprowadzanie kampanii informujących, opracowywanie i doskonalenie wewnętrznych procedur, organizowanie zajęć dla studentów dotyczących praktycznych aspektów dbałości o własne bezpieczeństwo, przygotowywanie materiałów promocyjnych i edukacyjnych.

System wsparcia studentów kierunku obejmuje system pomocy materialnej. Studenci mogą ubiegać się o stypendia socjalne, stypendia dla osób z niepełnosprawnościami, stypendia Rektora oraz zapomogi. Wszelkie informacje odnośnie ubiegania o pomoc materialną są dostępne dla studentów na stronie internetowej i w Regulaminie świadczeń dla studentów PWSTE w Jarosławiu. Wysokość stypendium socjalnego, zapomogi i stypendium dla osób z niepełnosprawnościami jest ustalana dla każdego roku akademickiego. Informacje na ten temat oraz kryteria przyznania stypendiów zawarte są w załączniku do Regulaminu świadczeń dla studentów PWSTE W Jarosławiu i na stronie internetowej. Wszystkie stypendia socjalne przyznawane są na wniosek studenta. Stypendia Rektora przyznawane są dla maksymalnie 10% najlepszych studentów z danego kierunku studiów. Dodatkowym wsparciem socjalnym studentów jest możliwość zakwaterowania w Domu Studenckim. Informacje dla studentów na temat wsparcia, jakie realizuje Uczelnia, są przekazywane: w czasie spotkań z Dyrekcją Instytutu, poprzez Dział Obsługi Studenta, opiekunów roku, a także poprzez informacje umieszczone na stronie internetowej Uczelni.

Stosowane są uczelniane, materialne i pozamaterialne, instrumenty oddziaływania na studentów kierunku, mające na celu motywowanie ich do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się. Studenci kierunku finanse i rachunkowość włączają się w działalność Koła Naukowego „Kapitał”, które pozwala im pogłębiać wiedzę zdobytą na zajęciach, weryfikować umiejętności praktyczne (m.in. w pracowni multimedialnej, która dysponuje pakietem programów biurowych i finansowo-księgowych, a także do przeprowadzania analiz, np. giełdowych). Koło Naukowe „Kapitał” organizuje cykliczne spotkania, pt. „Jak rozliczysz się z fiskusem?” w formie otwartych warsztatów, z udziałem specjalistów z Krajowej Administracji Skarbowej. **Rekomenduje się** podjęcie działań organizacyjnych zachęcających studentów do występowania o granty zewnętrzne, których studenci powinni poszukiwać oraz uczestniczenia w międzynarodowych, ogólnopolskich i regionalnych konkursach.

Za obsługę administracyjną studentów odpowiada Dział Obsługi Studenta (DOS), który dostępny jest dla studentów przez pięć dni w tygodniu. Zajmuje się on bieżącą obsługą studentów i udziela wszelkich niezbędnych informacji dotyczących procesu kształcenia, jak również w zakresie pomocy materialnej. W razie konieczności pracownicy administracyjni sekretariatu Instytutu pomagają studentom skontaktować się z pracownikami dydaktycznymi czy koordynują możliwość indywidualnego korzystania z pracowni. Sposób organizacji pracy DOS jest w pełni dostosowany do potrzeb studentów. Wsparciem w rozwiązywaniu spraw administracyjnych jest system USOS.

W Uczelni funkcjonuje Samorząd Studencki, który jest faktycznym reprezentantem ogółu studentów. Samorząd studencki zaangażowany jest w organizację pracy na Uczelni, a jego członkowie zasiadają w organach Uczelni, Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz działają w Radzie Programowej kierunku studiów. Samorząd organizuje życie studenckie, w tym m.in.: imprezy integracyjne i wydarzenia kulturalne (imprezy cykliczne i okolicznościowe). Przykładami działalności kulturalno-społecznej Samorządu Studenckiego są: organizacja otrzęsin, „Pogotowie dydaktyczne” - poradnia w zakresie pomocy prawnej na Uczelni, dodatkowe inicjatywy poprzez organizowanie konkursów oraz współudział w akcjach charytatywnych.

Rozwój i doskonalenie systemu wsparcia studentów w procesie nauczania jest monitorowany przez Władze Uczelni drogami nieformalnymi. Studenci przez opiekuna kierunku, prowadzących zajęcia oraz Samorząd Studencki zgłaszają propozycje zmian w systemie wsparcia. W semestrze zimowym i letnim 2020/2021 została przeprowadzona wśród studentów kierunku finanse i rachunkowość studia pierwszego stopnia ankieta oceny jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, w której studenci mogli się wypowiedzieć anonimowo na temat ich jakości. Uwagi oraz sugestie studentów były przekazane Dyrektorowi Instytutu i stanowiły podstawę do wprowadzenia działań poprawiających jakość kształcenia na ocenianym kierunku. **Rekomenduje się** stworzenie formalnej procedury badania ankietowego studentów w zakresie oceny dostosowania bazy dydaktycznej do potrzeb procesu uczenia się, w tym wsparcia w zakresie efektywnego korzystania z infrastruktury, obsługi administracyjnej, wsparcia dla studentów, poziomu zadowolenia studentów ze studiowania oraz organizacji procesu uczenia się i wykorzystania uzyskanych wyników do podnoszenia jakości funkcjonowania Uczelni i Instytutu w tych obszarach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym oraz zawodowym i wejściu na rynek pracy jest kompleksowe, ma charakter stały oraz przybiera zróżnicowane formy. Władze Uczelni oraz jej pracownicy podejmują starania celem zagwarantowania odpowiednich warunków studiowania. Uczelnia przekazuje studentom wszelkie informacje dotyczące oferowanego systemu wsparcia poprzez prowadzących zajęcia, osoby funkcyjne w Uczelni, stronę internetową, system USOS oraz media społecznościowe. Wsparcie w procesie nauczania bazuje na wysokim zaangażowaniu kadry akademickiej. Kadra udostępnia studentom materiały i pomoce dydaktyczne. Jednostki ogólnouczelniane, tj. Akademickie Biuro Karier, czy też Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych poszerzają zakres systemu opieki efektywnie wspierając indywidualne potrzeby studentów. Uwzględniane są potrzeby studentów posiadających rodziny, a także posiadających różne formy niepełnosprawności. Studenci mają możliwość rozwoju w ramach aktywności sportowych, organizacyjnych czy też w zakresie przedsiębiorczości. Uczelnia zapewnia studentom możliwość indywidualnego toku studiów. Jednostka stwarza odpowiednie warunki do rozwoju studenckiego ruchu naukowego. Władze Uczelni podejmują działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy. Stworzono formalne procedury w tym zakresie. Studenci mają możliwość zgłaszania skarg i wniosków, które brane są pod uwagę przez osoby decyzyjne. System pomocy materialnej jest odpowiednio zorganizowany. Organizacja pracy Działu Obsługi Studenta nie budzi żadnych zastrzeżeń. Samorząd Studencki jest zaangażowany w życie Uczelni, a jego przedstawiciele zabierają głos w poszczególnych decyzjach podejmowanych w Uczelni. Jednostka wdrożyła nieformalny system monitorowania i doskonalenia systemu wsparcia studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Publiczny dostęp do informacji zapewnia strona internetowa Uczelni oraz jej Biuletyn Informacji Publicznej. Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu zapewnia dostęp do informacji o kształceniu dla szerokiego grona odbiorców, a rozmieszczenie treści na stronach internetowych oraz sposób nawigowania są jasne i umożliwiają intuicyjne wyszukiwanie odpowiednich informacji. Możliwe jest korzystanie ze stron internetowych z urządzeń mobilnych z wykorzystaniem różnych systemów operacyjnych. Strona podmiotowa Uczelni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz posiada możliwość kontrastu oraz powiększenia czcionki, a także zwiększenia układu strony. Strona przetłumaczona została na język angielski i ukraiński.

Sylwetkę absolwenta, koncepcję kształcenia, charakterystykę kierunku studiów informacje o nadawanych kwalifikacjach, zasady organizacji praktyk studenckich oraz procesu dyplomowania można znaleźć w zakładce dedykowanej kierunkowi finanse i rachunkowość na podstronie Instytutu. W sekcji „Instytuty” umieszczone zostały sprawy organizacyjno-dydaktyczne poszczególnych jednostek. Zakładka Instytutu Ekonomii i Zarządzania oprócz informacji na temat aktualnych wydarzeń pozwala uzyskać informacje w zakresie struktury Instytutu, spraw studenckich wszystkich kierunków prowadzonych przez Instytut, w szczególności kierunku finanse i rachunkowość, jak np.: wykazu konsultacji nauczycieli akademickich, harmonogramu egzaminów, wykazu opiekunów grup wykładowych, harmonogramu programu studiów. Wątpliwość budzi dokument zamieszczony na podstronie Instytutu „Terminy zjazdów dla studentów w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022”, który dedykowany jest dla studentów III roku ocenianego kierunku i zawiera spis weekendów (soboty i niedziele), w których odbywają się zajęcia dla studentów w formie stacjonarnej. Z informacji, jakie uzyskał zespół oceniający wynika, że część zajęć odbywających się od poniedziałku do piątku - na prośbę studentów - zostało przełożonych na sobotę i niedzielę. Wyniki ankietyzacji prowadzonych w PWSTE w Jarosławiu zamieszczone są w zakładce Jakość Kształcenia.

Każdy student posiada dostęp do swoich danych w zakresie realizacji programu studiów poprzez system Uniwersytecki System obsługi Studiów – USOS. W USOS studenci PWSTE w Jarosławiu mogą dowiedzieć się o programach, zajęciach, sprawdzianach, osiągniętych wynikach kształcenia (uzyskanych zaliczeniach i egzaminach), bieżącym harmonogramie zajęć, aktualnie obowiązujących zarządzeniach i decyzjach władz Uczelni, stypendiach, akademikach, dokonywanych płatnościach. Poprzez USOS student może wybrać zajęcia, które chce studiować, promotora swojej pracy dyplomowej oraz wypełnić okresowe ankiety.

Ustawowo wymagane dokumenty, tj.: statut, strategia Uczelni, regulamin studiów, programy studiów i regulamin świadczeń dla studentów zostały opublikowane w BIP. W Biuletynie Informacji Publicznej znajduje się program studiów, który zawiera sylabusy dla kierunku finanse i rachunkowość. Opublikowany program studiów dotyczy cyklu kształcenia od roku akademickiego 2019/2020 oraz nie zawiera literatury przedmiotu w sylabusach. Nie zamieszczono programów dla kolejnych cykli kształcenia, w tym aktualnego programu studiów od cyklu kształcenia 2021/2022. Program studiów zawiera efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji. W przesłanym przez Uczelnię programie studiów 2021/2022, w sylabusach,

metody weryfikacji efektów uczenia się przedstawiono w sposób bardzo ogólny - zaliczenie, egzamin. **Rekomenduje się** doprecyzowanie metod weryfikacji w sylabusach oraz dopisanie zalecanej literatury przedmiotu.

Zakres dostępnych informacji (możliwych do odszukania), związanych z procesem nauczania zamieszczonych na stronach internetowych PWSTE w Jarosławiu, zawiera takie dane jak poniżej:

Lp.	Dostępne informacje na stronach internetowych	TAK/NIE
1	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/ branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia)	TAK
2	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	TAK
3	Zasady rekrutacji	TAK
4	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	TAK
5	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	TAK
6	Kierunkowe efekty uczenia się	TAK
7	Aktualne programy studiów	NIE
8	Sylabusy	TAK
9	Kompletność sylabusów	NIE
10	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	TAK
11	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	TAK
12	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	TAK
13	Harmonogram zajęć	TAK
14	Regulamin studiów	TAK
15	Pomoc materialna i sprawy bytowe	TAK
16	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	TAK
17	Biuro Karier	TAK
18	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia	TAK

Analiza zapewnienia informacji na stronie podmiotowej Uczelni oraz w BIP nie pozwala stwierdzić kompletności informacji o studiach. Poszczególne obszary dostępnych informacji są opublikowane na stronie podmiotowej Uczelni, a także w Biuletynie Informacji Publicznej.

Powadzone są oficjalne profile Uczelni w mediach społecznościowych, tj.: profil *PWSTEJaroslaw* na Facebooku, na którym publikowane są aktualności z życia Uczelni, istotne informacje o realizacji studiów, w razie potrzeby pilne komunikaty dla studentów i pracowników, profil na Twitterze oraz kanał na YouTube.

W Uczelni prowadzony jest monitoring rzetelności i czytelności informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców (kandydatów na studia, studentów, pracowników oraz pracodawców). Odbywa się to poprzez badania ankietowe prowadzone wśród studentów oraz opinie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, przekazywanych odpowiednim komórkom i Władzom Uczelni. Otrzymane wyniki stanowią podstawę do prowadzenia działań doskonalących w powyższym zakresie. Za aktualizację i wprowadzanie zmian w BIP oraz na stronie Uczelni odpowiada Biuro Rektora. Kierownicy jednostek dydaktycznych są zobligowani do aktualizowania informacji dotyczących prowadzonych przez nich kierunków studiów. Studenci oraz pracownicy mogą zgłaszać uwagi odnośnie dostępności do publicznych źródeł informacji, pracownikom Działu Obsługi Studenta lub bezpośrednio władzom Instytutu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku nie jest w pełni zapewniony. Wymagane ustawą dokumenty zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej.

Podstawę do zaproponowania oceny kryterium spełnione częściowo stanowią następujące zastrzeżenia zdiagnozowane w wyniku oceny:

1. Zakres dostępnych informacji, związanych z procesem nauczania, zamieszczonych na stronie internetowej nie jest kompletny. Brakuje aktualnych programów studiów, zawierających informacje zgodne z § 3. rozporządzenia MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów.

Strona internetowa Uczelni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Strona została stworzona w języku polskim, angielskim oraz ukraińskim, a także jest dostępna dla szerokiego grona odbiorców. Można z niej wygodnie korzystać zarówno z komputerów stacjonarnych, jak i urządzeń mobilnych. Uczelnia monitoruje aktualność informacji o studiach oraz umożliwia zgłaszanie uwag dotyczących dostępu do informacji publicznej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnienie publicznego dostępu do kompletnej i wyczerpującej informacji o programie studiów na kierunku finanse i rachunkowość, obejmującej wymagane rozporządzeniem MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów elementy programu.
2. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Wyznaczony został zespół sprawujący nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, określone zostały w sposób przejrzysty kompetencje i zakres odpowiedzialności tego zespołu, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku. Zasady polityki jakości kształcenia reguluje Zarządzenie Rektora Nr 139/2019 z dn. 12 grudnia 2019 r. Bezpośredni nadzór nad kierunkiem sprawuje Instytut Ekonomii i Zarządzania.

Podmioty i osoby odpowiedzialne za zapewniania jakości to: Uczelniana Komisja ds. Zapewniania i Oceny Jakości Kształcenia, Uczelniana Rada ds. Kształcenia, Instytutowy Zespół ds. Zapewniania i Oceny Jakości Kształcenia, Rada Programowa Kierunku Studiów oraz Komisja ds. Oceny Pracy Dyplomowej.

Zatwierdzanie oraz zmiany programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów opisane w kryterium 3.

Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów, obejmująca co najmniej: efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zdolności z potrzebami rynku pracy, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów. Oceny te mają charakter w dużym stopniu jakościowy ze względu na relatywnie niewielką skalę ocenianego kierunku i możliwość bezpośredniego dotarcia do wszystkich interesariuszy kierunku. Analizy są kompletne i umożliwiają Władzom Instytutu oraz Uczelni podejmowanie decyzji.

Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są poprawnie dobrane do celów i zakresu oceny. Uczelnia prowadzi w tym obszarze analizę, głównie jakościową, wspartą badaniami. Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie samooceny oraz potwierdzonymi podczas wizytacji, Uczelnia wykorzystuje następujące źródła: studencką ankietę oceny programu studiów i jakości kształcenia, ankietę oceny praktyk zawodowych odbytych w zakładach pracy, studencką ankietę dla osób przyjętych na pierwszy rok studiów, studencką ankietę oceny pracy nauczyciela akademickiego, ankietę oceny jakości kształcenia przez nauczyciela akademickiego oraz ankietę oceny jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, prowadzoną wśród nauczycieli akademickich i studentów. Raporty z realizacji powyższych badań dostępne są na stronie internetowej Uczelni, a ich zawartość, zdaniem zespołu oceniającego, jest obszerna i umożliwiająca ocenę programu studiów. Kierunek podlega systematycznym zmianom przy jednoczesnym zachowaniu spójności w szczególności na poziomie kierunkowych efektów uczenia się.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy), na co wskazują silne relacje Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz duże zaangażowanie praktyków w kształcenie. Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a wyniki tej oceny są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Zdaniem zespołu oceniającego, Uczelnia na poziomie centralnym nie prowadzi wystarczająco skutecznej polityki jakości, w szczególności działalności o charakterze eksperckim wspierającym realizowany kierunek studiów, czego dowodem są nieprawidłowości zidentyfikowane w następujących kryteriach: (1) Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się; (2) Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się; (3) Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie; (4) Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry, a także (9) Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na ocenianym kierunku zostały przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia. Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów, a także monitorowany jest stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na podstawie cyklicznie zbieranych danych i informacji. Monitorowanie programu studiów prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na prawie każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania.

Jednocześnie zidentyfikowane przez zespół oceniający PKA nieprawidłowości w zakresie kryteriów: 1, 2, 3, 4 oraz 9, świadczą o braku odpowiedniej skuteczności polityki jakości stosowanej przez Państwową Wyższą Szkołę Techniczno-Ekonomiczną im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnienie odpowiedniej skuteczności prowadzonej przez Uczelnię polityki jakości dotyczącej kierunku finanse i rachunkowość, w szczególności w zakresie formułowania efektów uczenia się (kryterium 1), realizacji programu studiów (kryterium 2), weryfikacji efektów uczenia się w procesie dyplomowania (kryterium 3), właściwej obsady zajęć (kryterium 4) oraz zapewnienia publicznego dostępu do informacji (kryterium 9).

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Prezydium PKA Uchwałą Nr 444/2016 z dnia 1 września 2016 r. w sprawie oceny programowej na kierunku finanse i rachunkowość prowadzonym w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim wydało ocenę pozytywną.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, iż Instytut Ekonomii i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu spełnia wymagania kadrowe, programowe, w tym dotyczące osiągniętych efektów kształcenia, oraz organizacyjne do prowadzenia na kierunku finanse i rachunkowość studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Poziom prowadzonego kształcenia odpowiada przyjętym kryteriom jakościowym oceny programowej w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej. Wszystkie przyjęte przez Polską Komisję Akredytacyjną kryteria jakościowe uzyskały ocenę „w pełni”. W ramach uchwały nie sformułowano żadnych zaleceń o charakterze naprawczym.

W raporcie z wizytacji zawarto zalecenia o charakterze doskonalącym proces kształcenia, jak i związane z przejściem z profilu ogólnoakademickiego na praktyczny profil kształcenia na kierunku. Dotyczyły one:

1. właściwego określenia efektów uczenia się dla praktyk zawodowych,
2. właściwej klasyfikacji zajęć i przypisaniem właściwej liczby ECTS zajęciom z bezpośrednim udziałem nauczycieli i studentów, związanym z naukami podstawowymi, zajęciom o charakterze praktycznym, ogólnouczelnianym, itp.,
3. podjęcia działań w zakresie internacjonalizacji kształcenia oraz zachęcających studentów do korzystania z programów mobilności w tym programie Erasmus+,
4. podtrzymania badań naukowych i działalności kół naukowych, finansowania wydawnictw Uczelni, a także rozpoczęcia dokumentowania dorobku praktycznego pracowników na ocenianym kierunku,
5. rozwijania form i metod kształcenia na profilu praktycznym, współpracy w zakresie formułowania celów dla praktyki zawodowej, sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia,
6. zintensyfikowania wykorzystania posiadanego oprogramowania na zajęciach dydaktycznych oraz w realizowanych pracach dyplomowych,
7. przeprowadzenie konsultacji z Zespołem Badawczym ds. Monitorowania Losów Absolwentów PWSTE w Jarosławiu nt. możliwości otrzymywania informacji dotyczących losów zawodowych z wyodrębnieniem absolwentów wizytowanego kierunku w celu zwiększenia przydatności badania do oceny osiągniętych przez nich efektów kształcenia,
8. podjęcia działań zmierzających do opracowania i wdrożenia rozwiązań w zakresie skutecznego upowszechnienia wśród studentów informacji nt. sposobów wykorzystywania ich opinii i działań podejmowanych na tej podstawie, np. w formie cyklicznych spotkań z przedstawicielami Jednostki, podczas których byłyby przedstawiane syntetyczne wnioski,
9. optymalizacji gromadzonych bardzo wielu informacji dotyczących jakości kształcenia i skutecznego ich wykorzystywania,
10. istniejącego problemu niskiej świadomości istoty i roli procedur ankietyzacji dotyczących różnych elementów systemu zapewniania jakości kształcenia (zalecana jest aktywizacja studentów, co może zostać osiągnięte m.in. przez organizację ogólnych spotkań władz Uczelni ze studentami kierunku).

Uczelnia podjęła szereg działań mających na celu spełnienie zaleceń zawartych w raporcie oceny programowej na kierunku finanse i rachunkowość dokonanej w 2016 roku, które doprowadziły do wyeliminowania wielu wskazanych nieprawidłowości, a także zapewniły sprawne przejście na praktyczny profil kształcenia na kierunku. Podjęte działania nie wyeliminowały nieprawidłowości dotyczących właściwej klasyfikacji zajęć i przypisania właściwej liczby ECTS zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.

Przewodnicząca zespołu oceniającego

Dr Ewa Kulińska-Sadłocha

